

Utorak, 7. jun 2005.
Uvodna reč Odbrane Haradina Balae
Izjava optuženog Haradina Balae
Svedok Shefki Bala
Svedok Fitim Selimi
Svedok Skender Bylykbashi
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 14.23 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Gospodine Harvey?

ADVOKAT HARVEY: Dobar dan časni Sude.

SUDIJA PARKER: Neočekivano zadovoljstvo?

ADVOKAT HARVEY: Želja nam je da ugodimo. Uz vaše dopuštenje počecemo sa izvođenjem dokaza za gospodina Balau. Zatim će se i sam Bala obratiti Sudu sa njegovog mesta, a potom ćemo početi da pozivamo svedoke po spisku koji je predstavljen Sudu.

SUDIJA PARKER: I vi biste želeli dozvolu Pretresnog veća da vaš klijent da izjavu u ovim okolnostima?

ADVOKAT HARVEY: Zaista bi to želeli, molim vas.

SUDIJA PARKER: Po *Pravilu 84 bis* verovatno?

ADVOKAT HARVEY: Da.

SUDIJA PARKER: Da.

ADVOKAT HARVEY: Svakako.

SUDIJA PARKER: Imate je.

UVODNA REČ ODBRANE OPTUŽENOG BALAE: ADVOKAT HARVEY

ADVOKAT HARVEY: Časni Sude, zastupnici Tužilaštva, moje kolege iz timova Odbrane, gospodine Limaj, gospodine Musliu, gospodine Haradin Bala. Smatram se počastvovanim što iznosim uvodnu reč za Haradina Balau. Predočiću kraći opis svedoka koje nameravamo da pozovemo. Pozvaću se, takođe se nadam ukratko i na neke principe Međunarodnog prava, ali bih želeo da počnem ukoliko mogu sa kontekstom događaja zbog kojih smo svi mi danas ovde, a to je kontekst razvoja međunarodnog krivičnog zakonodavstva, kontekst eksperimenta koji traje 60 godina kako bi se stvorila

međunarodna vladavina prava koja obuhvata i pojedince i vlade i njihove agente. 1948. godine, u preambuli *Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima* stoji: "Od osnovnog značaja je da čovekova ljudska prava treba zaštititi od tiranije i pritiska vladavinom prava..." Samo sam podsetio sebe da usporim stavljajući na uši slušalice sa francuskim prevodom. 50 godina kasnije, 1998. godine, posle dugih i gorkih godina tiranije, represije, kako su MUP i JNA napadali narod na Kosovu/Kosovë, Haradin Bala je smatrao da nema izbora nego da uzme pušku, da ostavi svoju siromašnu porodicu na imanju u Gornjoj Koretici/Korroticë e Epërme, odakle su on i drugi već mogli da čuju kako se odvijaju borbe u Lapušniku/Llapushnik. Oni su znali da ukoliko obični ljudi poput njih ne učine nešto, da će njihove porodice izgubiti i zemlju, i kuće, i stoku, a verovatno i sopstvene živote. Vraćam se na deklarisanu ciljeve *Univerzalne deklaracije*. U članu broj 11 stoji: "Svako ko je okrivljen za krivični prestup imaće pravo da se tretira kao nevin na osnovu zakona i to na javnom suđenju na kome će imati sve što mu je potrebno za njegovu odbranu." Taj član se dalje razvija u članu broj 14 u *Međunarodnoj povelji o građanskim i političkim pravima*. Ova povelja je otvorena za potpis od 1966. godine. I ako mi na trenutak dozvolite lični osvrt, ja sam otišao na Univerzitet 1967. godine, par meseci nakon što je ta povelja objavljena, ali je 10 godina bilo potrebno da je prihvati 35 zemalja kako bi ona stupila na snagu. Sećam se svojih kolega na predavanjima o Međunarodnom pravu kako su podrugljivo govorili o toj povelji: "Nijedna zemlja to neće usvojiti. Nikada neće postojati međunarodno telo koje će moći da ih kontroliše. Nijedna zemlja nikada neće dozvoliti Međunarodnom sudu da ima jurisdikciju nad njenim građanima." Bez obzira na cinizam mojih kolega studenata, ja i tada kao i danas verujem da *Univerzalna deklaracija* i *Međunarodna povelja* spadaju među najvažnije izjave čovečnosti ikada napisane. I posle 30 godina od kako radim kao pravnik, ja sam te povelje citirao na konferencijama, u komitetu Ujedinjenih nacija, u člancima, studentima, a često sam to pominjao sudijama, posebno u SAD. Pravo na pretpostavku nevinosti. To je u redu, to je plemenit izraz. A koju to težinu ima u ovoj sudnici? Ja se danas obraćam ovom Sudu koji nastoji da bude oličenje tih istih principa međunarodnog prava. Ja se veoma nadam, ali sam i veoma zabrinut. Većina nas koji uobičajeno rade u okviru anglo-saksonskog prava smatraju porotu kao najvažniji garantni faktor da bi svako mogao da se smatra nevinim. Mi veoma shvatamo značaj porote koja odlučuje o sudbini čoveka. Biblija navodi da: "Onaj ko sudi, njemu će se i suditi." I porota to zna. Ali mi smo ovde takođe naučili, kao ljudi od anglo-saksonskog prava, da postoje i zaštite u drugim pravnim sistemima iz kojih možemo da naučimo. Mi nemamo istražnog sudiju, *juge d'instruction*. Mi nemamo pravne stručnjake koji su školovani za tu veoma posebnu ulogu. Dakle, ovo je mešavina različitih pravnih sistema. Međunarodno krivično pravo ima sada mogućnost da uzme ono najbolje iz svakog sistema. To pruža veliki potencijal, ali nosi sa sobom i opasnosti. Ukoliko međunarodna pravda treba da odnese pobedu, i postigne univerzalno poštovanje, onda ćemo usvojiti i najviši standard zaštite iz anglo-saksonskog prava protiv promašaja pravde. Ono što po svaku cenu moramo da izbegnemo jeste da ne idemo lakšim putem, najnižim standardima anglo-saksonskog prava, jer su po samoj defeniciji predmeti koji se nalaze ispred vas - izuzetni predmeti. To nije tuča u pabu, pljačka banke ili prodavnice. U takvim slučajevima je relativno lako biti objektivan, bilo da ste sudija ili porotnik. Reči "nevin dok se ne dokaže suprotno" su veoma jednostavne za primenu. Takvi sudski predmeti, bez obzira koliko su važni za njih same, za njih ipak ne može da se kaže da će uticati na život čitavog jednog naroda ili na ljude. Sa ratnim zločinima je drugačije. U svakodnevnom kontekstu, mi nemamo problem da prihvatimo da policajci nekada lažu, da svakako svedoci greše prilikom identifikacije, ali da se ipak u tim predmetima sudi pojedincu a ne čitavom sistemu. Rezultat toga, bilo da je optužen ili oslobođen je obično samo od prolaznog interesa za širu javnost. Mi svi ovde prihvatamo da Haradin Bala nije

ovde u sudnici kao takozvani običan kriminalac. Niko ne može da ospori pravičan razlog zbog koga je Haradin Bala uzeo oružje u ruke. Koja bi razumna osoba mogla da kaže da narod Kosova/Kosovë nije imao pravo da se brani od etničkog čišćenja, kako se to naziva. U preambuli se zaista citira njihov povod kao opravdan – da je čovek primoran da kao poslednji oblik borbe se uzdigne protiv tiranije i patnje jer njihova ljudska prava nisu bila pravno zaštićena. Sedam godina kasnije, Haradin Bala je primoran da se nađe pred Međunarodnim krivičnim sudom. Da li on može da očekuje da će biti tretiran na isti način i pod istom pretpostavkom o nevinosti koju slobodno pružamo ženi koja je pokušala da ubije muža koji ju je maltretirao? Ne možemo da se pravimo da je ovo što radimo uobičajeno. Ratni zločini su vanredna situacija. I možda vam je poznata engleska izreka koja kaže da "izuzetak potvrđuje pravilo". Ja sam kao dete smatrao da je ta izreka prilično čudna, sve dok nisam shvatio da reč "potvrđuje" znači da ona nosi i sam dokaz sa sobom. Posebni slučajevi kao što je ovaj nas navode da se vodi postupak o vrednostima koje smatramo veoma važnim, ali osim ako ne proverimo njihovu istinitost, mogu da budu samo banalne izjave. To su suštinske vrednosti koje baštine poštovanje prema pravdi i nevinosti dok se ne dokaže suprotno, izvan razumne sumnje. Mi tražimo od vas da dokaze koje ćemo izvesti u ime Haradina Balae razmatrate u tom svetlu. On ovde danas sedi kao nevin čovek. To nije samo retorički izraz, to je činjenica u ovom procesu, jer do sada ništa nije bilo dokazano protiv njega i njegov slučaj ostaje otvoren. Kada budete saslušali svedoke koje pozivamo sa njegove strane, mi smo sigurni da ćete se složiti da u njegovom slučaju postoji razumna sumnja. Kao što sam rekao na početku uvodne reči... gospodin Bala će iskoristiti svoje pravo da vam se obrati. Mi znamo da ćete sa pažnjom saslušati sve što on bude imao da kaže i uvereni smo da će vam to pomoći da bolje razumete čoveka koji vam se obraća. Zatim ćemo pozvati više ljudi, a većina njih je iz sela u Gornjoj Drenici/Drenicë e Epërme, meštani koji su ili podržavali OVK ili su stupili u njene redove. Ali nasuprot Tužilaštvu, mi ne smatramo da su svi koji su podržavali OVK lažovi kao što se ne slažemo da su i "Svi Kričani lažovi". Mi kažemo da se ovim svedocima može verovati. Vi ste već čuli jednog od tih svedoka, jer je Elmi Sopi kao što se sećate, pozvan da zajednički svedoči i za Fatmira Limaja i za Haradina Balau. I on vam je već rekao da je gospodin Bala došao u Lapušnik/Llapushnik neposredno nakon 9. maja i da je otišao krajem maja meseca. A Elmi Sopi, koji je iz Lapušnika/Llapushnik, nikada posle toga nije video Haradina Balau. Mi ćemo pozvati, nadamo se danas Shefki Balau, suseda i prijatelja iz detinjstva Haradina Balae, a uprkos istog prezimena oni nisu u srodstvu. On će vam reći nešto više o istorijatu bolesti gospodina Balae. Iako on nije doktor, on ga je odveo... odveo je gospodina Haradina Balau u Prištinu/Prishtinë kada je imao drugi po redu srčani udar. Mi ćemo pozvati i doktora Fitima Selimija koji je danas kardiolog, a u to vreme je radio kao lekar i kao borac za ljudska prava. Kao doktor, stupio je u redove OVK. Prikupljao je lekove i pružao je pomoć i civilima i vojnicima u području Gornje Drenice/Drenicë e Epërme. U Sedlarima/Shalë je vodio improvizovanu bolnicu tokom juna i jula meseca 1998. godine. Haradin Bala mu se u više navrata obraćao za pomoć u vezi njegovih srčanih problema. Pozvaćemo i Skendera Bylykbashija koji je iz Banjice/Baicë, mesta odakle je supruga Haradina Balae i njena porodica. On će vam ispričati kako je Haradin morao da premesti svoju porodicu u sigurnije Banjice/Baicë... možda bi trebalo da kažem u relativno sigurnije Banjice/Baicë u maju mesecu 1998. godine. On će vam takođe reći šta je Haradin Bala radio tokom juna i jula meseca u vezi zdravstvenog stanja u to vreme. Gospodin Kadri Dugoli je još jedan prijatelj iz detinjstva koji se seća da je posetio Haradina Balau u bolnici - kada je imao srčani udar. On je takođe u jednom kraćem vremenskom periodu pružio utočište porodici Haradina Balae tokom rata. Avdullah Puka nije poznavao Haradina Balau pre leta 1998. godine, upoznao ga je kada ga je Kumanova doveo u njegovu kuću u Javoru/Javor blizu Lužnice/Luzhnicë. Zatim će doći i Ali Thaçi

koji je iz Lapušnika/Llapushnik i koji poznaje Haradina čitav život, i seća se i njegovog drugog srčanog udara iz 1993. godine. On se seća da je video Haradina u Lapušniku/Llapushnik neposredno posle 9. maja. I na kraju nameravamo da pozovemo i Ferata Sopija, za koga se sećate da je već pominjan kao neko ko je vodio improvizovanu bolnicu u Lapušniku/Llapushnik. On će vam ispričati kada je otvorio tu bolnicu i sa kim je radio. Izvešćemo i druge dokaze koji će uticati na predmet gospodina Balae, ali ovo bi bili svedoci koje mi predlažemo da se pozovu. Mi smo obavestili da ćemo se poslužiti alibijem još pre početka suđenja i naravno da će svedoci to pominjati tokom svedočenja, a na Tužilaštvu je da izvan razumne sumnje dokaže da taj alibi ne stoji. Teret dokazivanja naravno nije na optuženom. U kojoj je meri ovde reč o odbrani alibijem to je vidljivo iz dokaza koji će pokazati da zbog boravka optuženog na određenim područjima u određenim razdobljima on nije bio ili je bilo teško zamisliti da je mogao biti na mestima za koja se tvrdi da su na njima u određeno vreme počinjena krivična dela. Tu nije reč o čoveku koji se nalazio u bolnici ili u zatvoru, vojsci ili na bilo kojoj lokaciji a da o tome postoji pisani trag, tako da nikoga nemamo ko bi mogao da dođe pred vas i da pokaže papir da se 25. i 26. jula izvan svake sumnje Haradin Bala nalazio na nekom drugom mestu. Ali mi tvrdimo da postoje dva ključna činioaca iz kojih jasno sledi da vi možete da se oslonite na taj alibi, i da Tužilaštvo neće moći da dokaže suprotno. A ta dva faktora su zdravstveno stanje gospodina Balae i mesto na kom se nalazio. Opet, mi ne možemo da dokažemo da je bilo fizički nemoguće da Haradin Bala izvrši ono za šta se optužuje, nije nemoguće, ali njegovo zdravstveno stanje navodi na izrazito malu mogućnost da je on bio u situaciji da to zaista i učini. Drugo, njegova lokacija. Posle prvih borbi u Lapušniku/Llapushnik, dokazi će pokazati da je od OVK on dobio drugi zadatak zbog njegove starosti i njegovog fizičkog stanja. Premešten je na položaj logistike u selu Lužnice/Luzhnicë. On je morao redovno da odlazi doktoru u bolnicu u Sedlaru/Shalë. Takođe bi trebalo imati na umu da obzirom na ratno okruženje, putovanje je bilo veoma otežano i opasno. Lekar koji je brinuo o njemu će vam reći zbog čega nema lekarski karton za njega, opet zbog ratnih okolnosti i onoga što se dogodilo sa njegovom bolnicom kada su Srbi provalili u to područje i počinili tamo zločine krajem jula meseca. Dodatni aspekt alibija je, kada ga osoba pokrene da kaže: "Ja nisam bio tamo. To nisam ja. Šta god da je rekao svedok, imate pogrešnu osobu." Drugi element u vezi sa alibijem jeste identifikacija, odnosno u kojoj meri možete da se oslonite na kredibilitet svedoka koji kaže da je Haradin Bala učinio to njemu ili nekom drugom. Vi ćete čuti svedočenja da su te identifikacije potpuno nepouzdanе. Jedan stručnjak na koga Pretresno veće može u svakom pogledu da se osloni će vam reći da se na te identifikacije ne možete sa sigurnošću osloniti. I u zaključku, hteo bih da kažem nekoliko reči o teretu dokazivanja i o pretpostavci nevinosti, i ta korelacija je dokazana izvan razumne sumnje. Gospodine predsedavajući, kada ste vi rekli prošle nedelje da vi i vaše kolege niste porota, i tada ste istakli važnu prednost koju imate kao sudije u sortiranju trave od korova ili važnog od nevažnog. Ta prednost vam omogućava da na primer prepoznate dokumente koje bi Odbrana tražila da se ne uvrste, a da vi možete, ali ne kažem to uvek, to sa sigurnošću usvojite. U takvoj situaciji se dokumenti mogu uvrstiti u spis, mogu se pregledati, i mogu se bez ikakvog oklevanja ostaviti po strani kao nebitni na osnovu težine koju imaju u predmetu. Ali postoje trenuci kada svako od nas, i advokati i sudije bi trebali da se udaljimo korak unazad od našeg profesionalnog samopouzdanja, u trenutku kada dođemo u opasnost da počnemo da razmišljamo kao svemoćni zakonodavci nasuprot poroti. U takvim trenucima mi moramo da imamo na umu javni interes zbog koga i jesmo ovde. Moguće da je narodu na Kosovu/Kosovë potrebna Komisija za istinu i pomirenje kao u Južnoafričkoj Republici, ali naravno da ovo suđenje ne može da bude ta komisija. Istinu koju mi ovde tražimo je "mikroskopska istina", kako ju je nazvao slavni južnoafrički

sudija Ustavnog suda Albi Sachs. On je rekao: "U sudnici mi primenjujemo neku vrstu tehničkog legalizma što i jeste prikladno kada se bavite pravnim postupkom. Vi ne možete da osudite bez odgovarajućeg svedočenja, bez adekvatnog unakrsnog ispitivanja, bez mikroskopskog ispitivanja. Takav forenzički mikroskop može da se upotrebi kada je reč o savršeno jasnom krivičnom delu, kao na primer pljačka ili ubistvo u svakodnevnom društvenom kontekstu. Razumna sumnja je relativno lako razumljiva sudijama ili poroti, ali što je teže krivično delo, to su teže i posledice tog krivičnog dela po čitavo društvo. A što su veće posledice, veća je i naša emotivna potreba da vidimo kako se ti zločini kažnjavaju."

Sam izraz "ratni zločin" je veoma težak. Sedeći danas ovde u Hagu, mi smo stotinama kilometara udaljeni od svakodnevne realnosti na Kosovu/Kosovë. Neki od nas koji su odlazili na Kosovo/Kosovë shvataju da je reč o potpuno drugom svetu. Mi smo sedam godina udaljeni od užasa, haosa i anarhije koja je zahvatila čitavu regiju 1998. godine. Ovom Sudu pomaže ogroman broj istražitelja, analitičara, tužitelja, koji čine najbolje što mogu kako bi otkrili šta se događalo prilikom nestanaka i ubistava koja su se događala u prošlosti. Vi kao sudije imate obavezu pred međunarodnom zajednicom i pred celokupnim narodom Kosova/Kosovë da utvrdite istinu. Kako bi to ulčinili, mi znamo da ste zbog toga morali da podnesete i privatne i profesionalne žrtve. Mi smo ovde došli kao deo Odbrane kako bi i mi služili međunarodnom humanitarnom pravu. Kao i vi, i mi bismo hteli da vidimo da najviši standardi pravosuđa ostanu čvrsti tokom suočenja sa najtežim krivičnim optužbama sa kojima jedna osoba može da se suoči. Molim vas da mi oprostite kada podvlačim značaj reči "izvan razumne sumnje". Kada budete saslušali sve naše dokaze u vezi sa Haradinom Balaom, mi tvrdimo da će biti najmanje tri područja dokaza koji će vas zaustaviti: dokazi u vezi alibija u opštem smislu kao i dokazi o ratnoj situaciji koja je bila prisutna na Kosovu/Kosovë u to vreme - on tamo nije bio. Dokazi o njegovom zdravlju pokazuju da on nije imao snage za izvršenje navedenih dela koja se njemu stavljaju na teret. Razumno se ne može očekivati da je tako nešto učinio. I na kraju, takozvani "identifikacioni dokazi" će pokazati da nijedan svedok nije identifikovao Haradina Balau na način da se na to bilo koji Sud može razumno osloniti. To nije bio on. U ime našeg tima, ja vam zahvaljujem na strpljenju i na vašoj ljubaznosti što ste me saslušali.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Harvey. A sada gospodine Bala, mi smo razumeli vašeg zastupnika da biste želeli da date jednu izjavu. Vama je bez sumnje savetovano da možete da date izjavu bez polaganja zakletve, i da vas u tom slučaju Tužilaštvo neće moći unakrsno da ispituje o toj izjavi. Da li smo dobro razumeli da želite sada da date izjavu?

OPTUŽENI BALA: Da časni Sude. To je moja želja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Mislim da bi zbog mikrofona preko koga bi trebalo da se čujete bilo najbolje da sednete na svoje mesto i budete što bliži mikrofону i da zatim počnete sa svojom izjavom. Ako može da se isključi mikrofón koji se nalazi između vas i gospodina Limaja. Molim vas da počnete. Shvatate da je potrebno da zbog prevoda ne govorite prebrzo.

OPTUŽENI BALA: Daću sve od sebe da tako i bude. Dobar dan časni Sude. Ovo je prvi put u mom životu da govorim pred jednim Sudom. Ovo je prvi put u mom životu da govorim preko mikrofona, i zato želim da vas na samom početku zamolim da mi unapred oprostite bilo koju grešku, jer kao što znate, ja sam završio samo osnovnu školu. I zato vam se na početku izvinjavam za svaku moguću grešku. Prošlo je šest meseci i nekoliko

dana od kada sedimo u ovoj sudnici, i ovde se gotovo već poznajemo i po imenu i po prezimenu. Ipak, ja bih ponovo želeo zbog zapisnika da kažem svoje ime i prezime. Kao što već znate, ja sam Haradin Bala. Ja dolazim iz sela Gornja Koretica/Korroticë e Epërme, koje se nalazi u opštini Glogovac/Gllogoc. Otac sam desetero dece, od kojih je sedmoro dece živo a troje ih je umrlo. Od sedmoro žive dece, imam pet ćerki i dva sina. Jedna ćerka, koja sada ima 25 godina, rođena je kao zdravo dete, ali se nažalost razbolela kada je imala samo sedam meseci i do danas je ostala paralizovana, ne može da se kreće i ne može da brine o sebi. Imam i dva sina kao što sam rekao, stariji ima 18 godina, a mlađi 11. godina. Dolazim iz zemlje koja je oduvek bila siromašna, zemlje koja je uvek bila pod stranom okupacijom. Časni Sude, vi ste već mnogo toga čuli o prošlosti mog naroda, o njegovim patnjama, o represiji pod kojom je godinama živeo. Kao što sam već rekao, dolazim iz jako male zemlje, sa Kosova/Kosovë, ali veoma plodne i sa rudnicima zlata, iako je mala zemlja. I stranci su je osvajali upravo zbog toga šta je imala, a zbog toga je i narod patio. Mnogo godina, pa i danas, korišćena je jedna izreka koja glasi: "Trepča/Trepça radi a Beograd se gradi". Da je ovo bio jedini problem koji smo imali – problem siromaštva, to ne bi bio tako veliki problem za nas. Ali nasilje, represija, zlostavljanja na ulici, u našim kućama, gde god smo se nalazili, zatvaranja, masovna hapšenja, sve su nam to oni činili. Zemlja koja je imala zakone, koja je priznavala međunarodno humanitarno pravo i ... ne nastavljam jer ja čak i ne znam šta je kao država ona znala i priznavala. Međutim, želim da kažem da patnje mog naroda u toj maloj zemlji su bile strašne. Čuo sam o tim patnjama i od starijih ljudi, od oca, mojih rođaka, starijih ljudi koji su pričali o svojim patnjama. I ja sam takođe patio isto kao i oni u prošlosti. Ja nisam istoričar, ali ne morate da budete obrazovani da bi znali ove stvari koje sam spomenuo. To su stvari koje svako zna. Čak i onaj koji nikakvu školu nije završio to zna, jer su ljudi prošli kroz te patnje. Koliko ja znam i koliko mogu da kažem u vezi onog što sam čuo od mog dede, mog oca, i onog što sam lično video, kada bih vam ispričao sve što sam doživeo i što sam video, za to bi mi trebalo jako puno vremena časni Sude, koliko god bi i Miloševićevo suđenje trajalo, jer ima mnogo toga da se kaže. Nije vam potrebna škola i obrazovanje da se to uradi, da završite fakultet, da bi rekli kroz šta je zemlja kao što je moja prošla. Ja ću pokušati međutim da budem što je moguće kraći i da se više koncentrišem na svoju porodicu. Ali kada govorim o svojoj porodici, i kroz šta je sve ona prošla časni Sude, vi možete da budete sigurni da je većina ljudi koje ja znam prošla kroz iste muke i da su doživeli istu sudbinu. Razlike u našim sudbinama su minimalne. Posle kraja Drugog svetskog rata, moj deda Haradin Bala, zvao se kao i ja, bio je prinuđen da napusti svoju kuću i svoju imovinu i da ode u Albaniju samo da bi izbegao srpsku brutalnost. U Albaniji je živeo 14 godina. Kada je krenuo u Albaniju radio je isto ono što smo i mi radili kada smo otišli u planine, poneo je samo lične stvari. Ostavio je za sobom sve što je imao: ostavio je za sobom 10 hektara zemlje, plodne zemlje koja je čak i danas u rukama srpskog okupatora. Iako smo tražili restituciju te imovine, još uvek nam nije vraćena. To je bio posed sa koga je naša porodica mogla generacijama da se hrani. I sve do danas, mi je ne posedujemo. Danas u Koretici/Korroticë gde ja živim, živi i moje petoro braće i četiri sestre i mi svi delimo 9 hektara zemlje na kojoj smo izgradili i naše kuće. I sami možete da zamislite kakav je život koji se vodi u tim prilikama, gde na 9 hektara zemlje žive devetero braće i sestara zajedno. Posle 14 godina, kada se moj deda vratio iz Albanije, bio je optužen... otac mi je optužen za... bio je optužen u vreme koje je nama poznato kao "Rankovićevo vreme", kada smo bili prinuđeni da odlazimo u velikom broju. Optužili su ga da je on okupio i organizovao ljude koji su tražili da se koristi albanska zastava. Optužili su ga za to i rekli su mu: "Živeo si u Albaniji i to bi sada hteo i ovde da radiš?". To je naravno bila izmišljena optužba, ali je on bio osuđen na dve godine zatvora i na tri godine kućnog zatvora. I dobro se sećam vremena kada je bio u kućnom

pritvoru jer sam mogao da vidim, bio sam tada dete, ali sam video da on nikada nije izlazio iz kuće u kojoj je bio dan i noć. Časni Sude, i već sada znate da je služenje vojnog roka u bivšoj Jugoslovenskoj vojsci bilo obavezno za mlade Albance. Mnogi Albanci koji su služili vojni rok u vojsci te države, bilo je poznato za tu vojsku da su se vraćali mnogi iz nje mrtvi. Porodicama su se vraćali u zatvorenim kovčezima. Porodicama nije bilo dozvoljeno niti da vide da li se tela uopšte i nalaze u kovčezima. Ista sudbina je pogodila mog mlađeg brata, Abedina Balau. Onog dana kada je obukao civilnu odeću i kada se pozdravljao sa kolegama pre povratka svojoj kući gde ga je čitava porodica čekala, tog istog dana je bio uhapšen. Dakle, oni su ga uhapsili, i to ga je uhapsila država koja je imala zakone. Njemu je ta država oduzela osnovno pravo na život, koja mu nije dozvolila kao i njemu sličnima da se školuju na maternjem jeziku. Snage te države su ga zaustavljale na ulici kada god bi ga videle samo zbog toga što nije govorio srpski jezik i zbog toga što je bio Albanac. Državni policajci su ga tukli i mučili. Mislim da ne postoji nijedan drugi narod na svetu koji tako zna da muči i maltretira ljude kao što to zna srpski narod. Za nas su oni... takve torture su nam dobro poznate. Dakle, oni su ga uhapsili, oni su ga otrovali, kao što su trovali i decu u školama. Ista država, isti službenici, isti režim ga je uhapsio. U tom ozloglašenom zatvoru, oni su ga ubili. Kada smo otišli da preuzmemo njegovo telo, jedino objašnjenje koje su nam dali za njegovu smrt, a tada nije samo on umro već i mnogi drugi Albanci jeste bilo to da je on izvršio samoubistvo. Šta se dogodilo sa mojim bratom, Hamdiji... to su rekli mom bratu Hamdiji kada je otišao da preuzme telo. Rekli su mu da je Abedin bio izolovan u zatvoru. Ujutro 12. januara 1985. godine, kuvar je uneo njegov doručak u ćeliju i video ga je kako leži na krevetu pokriven čaršavom. Mislio je da on spava. A kada je sklonio čaršav sa njega, kuvar kaže da je video da se Abedin obesio sa delom čaršava. Kako je to moguće da se neko ubije, da se obesi čaršavom i da onda padne na isti krevet i da se pokrije tim čaršavom? Mislim da to ni ne zaslužuje komentar. Žalost u našoj familiji je bila velika. Moj otac je bio narodni pevač, ali je od tada prestao da peva. Više nije bio u stanju da bi mogao da zapeva. Ne samo tada, nego sve vreme nam je bilo jasno šta se dešava. A svaka porodica je doživela sličnu tragediju kao što je doživela moja porodica. Ne kažem to za sve, ali je većina naših porodica imala sličnu sudbinu. Ali mi se obično nismo usuđivali da razgovaramo međusobno i da kažemo jedni drugima šta nam se dogodilo. Mi nismo znali šta da radimo, kako da pronađemo izlaz iz te situacije. Ali u to vreme mi nismo bili ujedinjeni zajedno kao što smo to bili 1998. godine. Časni Sude, dok vam ovo govorim, možda bi neko mogao da pomisli da ja govorim da su svi Srbi odgovorni za loše ponašanje njihove Vlade. Ja ne krivim niti sam krivio običan narod, bez obzira na njihovu versku pripadnost ili grupu kojoj pripadaju – one koji su pokušavali da sarađuju sa svojim susedima bez obzira na propovedi njihovih lidera. Časni Sude, u ovoj sudnici ja svakog dana sedim u stolici u kojoj i danas sedim, a to je ista ona stolica, isto sedište gde jedan monstrum a ne ljudsko biće sedi – čovek kome se sudi zbog toga što je pokušao da izbriše moj narod sa lica zemlje i iz sećanja ljudi putem masakra, krvoprolića, spaljivanja i uništavanja kuća, primoravanjem na stotine hiljada ljudi da pobjegnu iz te male zemlje. I on je uspeo da ih prisili... neke od njih da natera da pobjegnu, a drugi su se odmetnuli u planine. Časni Sude, vama ovo možda čudno zvuči, ali tortura koju ja svakog dana osećam kada pomislim da sedim na istom mestu gde sedi varvarin kome se služi za zločine za koje ljudska istorija nikada nije čula, kao i onda kada Tužilaštvo pokušava na isti način da postupa sa mnom kao što se i sa njim postupa. Želim da vam kažem još jednu stvar. Kada sam vam govorio o svojoj paralizovanoj ćerki, hoću da vam kažem da je teško biti roditelj takvog deteta. To je zaista veoma teško, jer 25 godina ona nijednom svojim stopalima nije mogla da dotakne zemlju. Danas ona leži u krevetu i svaki put kada je presvlačimo, mi zajedno sa odećom sa nje skidamo i delove njenog tela, njenog mesa, ali i dalje mogu sa tim da se nosim. Kada to kažem, ne želim da pokažem nepoštovanje prema

ovom Sudu, jer ga ja veoma poštujem, ali čitav narod očekuje... poštuje ga i očekuje mnogo od njega. Govoreći ovo, želim da vam kažem časni Sude – kako je moguće da ja sedim na istom mestu, u istoj sudnici kao i Milošević, iako sedimo tu u različito vreme, kada je on poznat širom sveta kao varvarin a u mom slučaju, odvojeno od optužbi na njegov račun, na mene je moj narod gledao kao na oslobodioca. I ovo me zaista boli i to me boli više od svega. Kao što sam rekao, ja živim u Gornjoj Koretici/Korrotić e Epërme. To je dolina u kojoj sam časni Sude 9. maja video plamen koji je dolazio iz Lapušnika/Llapushnik. Čuo sam pucnjeve. Udaljenost nije velika. I činilo mi se kao da ti pucnjevi dolaze iz mog dvorišta. Tokom te borbe, hrabri mladići su se priključili, mladi ljudi koji, kako mi kažemo, se još nisu ni obrijali. Oni su se suočili sa svojim neprijateljem i oni su pobedili u borbi. Ja sam odlučio da im se pridružim. Kada sam to odlučio, obavestio sam o tome i jednog od moje braće i rekao sam mu da ću i ja da odem i da im se pridružim. Ali on mi je rekao da ja ne idem, već da ostanem, a da njemu dam oružje i da će on otići umesto mene: "Znaš svoju situaciju. Ne možeš da poneseš ni pet kilograma boje kako bi okrečio zidove svojoj porodici, a šta ćeš tamo moći da radiš?" Ono što je govorio je bila istina. Ali, ja sam imao želju da sa tim mladićima bar zajedno poginem, da bar pokušam da mojoj braći koja su bila kod kuće obezbedim sigurnost. Pošto sam ja bio stariji od njih, verovao sam da će oni doživeti da uživaju u slobodi, i to je razlog zbog čega sam ja odlučio da se njima priključim. Bilo je jutro oko 4.00 časa kada sam stigao u Lapušnik/Llapushnik. Sreo sam te mladiće koje sam spomenuo, ali kao što mi to u mojoj zemlji kažemo, oni su izgledali kao dečaci. Ja sam izgledao čak i starije od godina koje sam imao zbog patnji i zbog zdravstvenog stanja. Čak su mi to rekli i ti mladići... u stvari mi je to rekao Ymer Alushani – da izgledam starije, a Ymera sam poznavao od ranije. On me je pitao: "Zašto si došao ovde? Imaš mnogo braće. Jednom od njih si trebao da daš oružje" Ali sam mu ja rekao: "Ne Ymere. Ja ne želim slobodu bez tih mladih ljudi. Ne želim da sedim i gledam kako ovi mladići ginu. Daću sve od sebe obzirom na moje okolnosti da dam svoj doprinos." I on mi je rekao: "Ali ti znaš sebe. Znaš da ti nisi u stanju da koračaš a kamoli da pobegneš." Ja sam mu rekao: "Da, to je istina, ali ti treba da znaš jedno..." Tamo su bila još tri čoveka i ja sam mu rekao: "...Gde god da budem, ili ću preživeti ili ću poginuti. Ne ostavljaj me." Ja sam se priključio OVK, kao što sam ranije rekao da bih omogućio sigurnost ostaloj braći. Oni koji su posegli za oružjem, oni su svi znali da su već praktično poginuli. Mi nismo sebi rekli: "U redu. Hajde da se latim oružja a Bog će dati pa nećemo poginuti." Svi su znali da smrt negde čeka. S vremena na vreme i u raznim vremenskim periodima, oni su uspevali da pribave oružje i da se priključe OVK. Drugim rečima, od maja meseca pa do kraja rata, ja sam učestvovao u ratu zajedno sa četvoricom braće i dvojicom nećaka, mojih bratanaca. Ostao sam u Lapušniku/Llapushnik dve nedelje otprilike. Onda je došao komandant Kumanova, ali ga u to vreme nismo znali kao komandanta, iako sada ja koristim reč "komandant", jer sada mi to znamo. U to vreme, mi smo bili vojnici i poštovali smo jedni druge što je bilo u skladu sa tradicijom koju mi Albanci imamo – poštovanje prema starijim osobama. Mi smo sa njim razgovarali, obavestili smo ga. On je razumeo moje zdravstveno stanje. Rekao mi je da pođem sa njim, jer kako mi je rekao: "Nalaziš se na veoma opasnom mestu i verovatno bi nam bio korisniji na nekom drugom mestu a ne ovde, kada si već odlučio da pomogneš našoj vojsci, našoj oslobodilačkoj vojsci." I zbog toga sam ja otišao sa njim u Lužnice/Lužnicë. U ovoj sudnici sam čuo puno ljudi koji su mene optuživali da sam ih tukao, da sam otvarao i zatvarao vrata kako bi drugi mogli da ih tuku, da sam streljao svoje sunarodnike – to nije istina. Časni Sude, ja nisam činio te stvari. Ono što se događalo tim ljudima me jako žalosti. Ja ne znam zbog čega oni misle da sam ja bio u to umešan. Ali časni Sude, verovatno ćete se setiti da je pred ovaj Sud bila dovedena i još jedna osoba. Kancelarija Tužilaštva ga je uhapsila i doveden je pred Sud. Mnogi od onih

koji su došli da svedoče su tvrdili da sam ja takođe bio tamo prisutan i da sam učestvovao u ovim stvarima za koje sam optužen. Ovde je učinjena greška časni Sude. Ja nisam bio umešan u te stvari. Meni nije poznato ni da su se takve stvari dogodile časni Sude, i ne verujem da bi ijedan pripadnik našeg naroda učinio stvari za koje se mi ovde optužujemo. Ja imam duboko poštovanje za NATO i snage koje su spasile moju zemlju i pomogle da OVK zaštiti svoj narod od potpunog istrebljenja koje je spremao Milošević. Časni Sude, molim vas da razumete da će doći dan kada će svi Kosovari živeti na Kosovu/Kosovë, dečaci i devojčice, muškarci i žene, da će biti zajedno kao jedan samostalan narod sa svim različitim grupama koje će živeti slobodno, i zajedno raditi na prosperitetu svih ljudi, a ne samo pojedinaca. Časni Sude, na kraju bih hteo da kažem da veoma poštujem ovaj Sud i da sam vam zahvalan što ste mi omogućili da vam se obratim. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Očigledno da je ovo pravi trenutak da napravimo prvu pauzu. Nastavićemo sa radom u 16.00 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ako bi molim vas mogli da pozovemo svedoka Shefki Balau.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan. Molim vas da pročitate naglas svečanu izjavu sa karte koja vam je upravo data.

SVEDOK BALA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Izvolite, sedite.

SVEDOK BALA: Koristim ovu priliku da pozdravim časne Sudije, sve strane u procesu ovde kao i moje sunarodnike.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Molim vas da sednete. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala vam.

svedok Shefki Bala

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Dobar dan gospodine Bala.

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Dobar dan gospodine.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gde vi sada živite?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Živim u Gornjoj Koretici/Korrotiče e Epërme, opština Glogovac/Gllogoc.

prevodioci: Molimo svedoka da se približi mikrofону.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ako biste mogli, zatraženo je da se približite ako možete mikrofону jer tiho govorite. I koliko već dugo tamo živite gospodine?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Tamo sam rođen i tamo i danas živim.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li poznajete Haradina Balau?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da, poznajem ga.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Od kada ga poznajete?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Poznajemo se još od detinjstva. Družili smo se u srednjoj školi... izvinjavam se, u godinama koje su bile za srednju školu. Sve vreme smo bili zajedno.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vidim da se prezivate Bala kao i on. Da li ste u nekom srodstvu?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Živimo u istom kraju. Susedi smo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ako možete da nam kažete, koliko je veliko selo u kom živite? Kolika je Koretica/Korrotiče?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Koretica/Korrotiče je velika. Ima nekih 400 do 500 kuća. Ne mogu da vam kažem na kom se području prostire.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pošto poznajete Haradina Balau čitav svoj život, recite mi da li ste vi viši ili niži od njega, ako znate?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Ja sam viši od Haradina.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A da li možda znate koliko ste visoki?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Visok sam 175 ili 180 centimetara.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A da li možda znate koje su mu boje oči?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Obično postoje stvari koje ne gledamo, ali mislim da su svetlo plave ili zelene.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U redu. U vreme kada ste znali Haradina Balau, da li znate da li je on ili nije ikada radio?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da. Radio je tokom 1980-tih godina u jednom građevinskom preduzeću u Drenasu, bivšem Glogovcu/Gllogoc. Radio je kao moler.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li možete da nam kažete ako znate koliko je dugo radio kao moler?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Radio je sve dok je preduzeće postojalo. Preduzeće je potom bankrotiralo i svi su radnici bili otpušteni. On je doživeo istu sudbinu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Nakon prestanka rada u bankrotiranom preduzeću, da li znate šta je sledeće radio?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Mislim da je on bio dobar radnik, sposoban u svojoj profesiji i bio je mnogo tražen. On nije imao stalno zaposlenje, ali je imao puno posla na dan, dva dana, možda nedelju dana, ali nije imao stalan posao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Po vašem saznanju, skrećem vašu pažnju na devedesete godine, da li je i u tom periodu radio?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Devedesetih je Haradin radio isti posao ali nije imao mnogo posla jer... nije mnogo mogao da radi jer je bio bolestan, eto zašto.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Rekli ste da nije puno radio jer je bio bolestan. Da li postoji tačan datum ili vreme kada se po vašem sećanju on razboleo?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Mislim da je to bilo 1993. godine. Tačno se ne sećam datuma. Mora da je to bilo krajem juna i početkom jula meseca. Mojim vozilom sam ga prevezao do ambulante, do prve pomoći u Prištini/Prishtinë jer je u Komoranu/Komoran se nalazio srpski policijski kontrolni punkt, pa smo bili prisiljeni da odemo u Prištinu/Prishtinë. Plašili smo se da idemo u Drenicu/Dreničë gde je postojala ambulanta - zbog tog kontrolnog punkta.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da ste ga odvezli svojim vozilom u Prištinu/Prishtinë, zbog čega ste ga automobilom vozili do ambulante. Da li se nešto dogodilo? Šta je bio razlog za to?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Razlog je bio što u to vreme državne zdravstvene institucije nisu posvećivale puno pažnje takvim slučajevima. Tako da smo mi građani ili seljani morali sami da se brinemo o sebi.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se dogodilo nešto zbog čega je moralo da se brine o njemu? Da li mu se nešto dogodilo u to vreme što je tražilo od vas da ga odvezete u Prištinu/Prishtinë?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Osećao sam se obaveznim... ne samo za Haradina, nego za sve iz mog sela. To je nešto što smo često radili u to vreme, jer sam bio siguran da bi i Haradin za mene isto učinio.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U kakvoj situaciji je bio Haradin tada kada ste ga odvezli u Prištinu/Prishtinë?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Vraćao sam se sa posla, radio sam u polju. Bilo je negde oko 16.00 časova kada sam čuo glas iz Haradinovog dvorišta. Otišao sam da vidim šta se događa. On je imao velike bolove u grudima i ja sam mu rekao: "Idemo kod doktora." Dakle, mi smo insistirali da ode kod doktora, u ambulantu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Shvatio sam da ste uspeli da ga ubedite da ode doktoru?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Rekao sam da smo ga ubedili da ode kod doktora.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste saznali, da li su ti bolovi na koje se žalio u grudima nešto značili?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: U bolnici u Lipljanu/Lipjan, u Prištini/Prishtinë, pružili su mu prvu pomoć, ali je doktor rekao da trebamo da ga odvedemo u bolnicu, na *Odeljenje*

za intenzivnu negu. Ne znam mnogo o medicini, ali nam je kasnije doktor rekao da je on imao neku vrstu infarkta.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Rekli ste da je imao neku vrstu infarkta. Da li se radilo o srčanom udaru ili je bio neki drugi srčani problem?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Sestra nam je to rekla, a kasnije se pokazalo da je doživeo infarkt, jer su ga odmah priključili na aparate, za koje ne znam šta su bili – nešto vezano za srce.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se sećate koliko je dugo tada ostao u bolnici?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Već sam vam rekao da ne mogu da se setim svih pojedinosti, ali mislim da je ostao nekih 15 dana, više - manje.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se sećate po povratku iz bolnice da li je Haradin nastavio da radi kao moler?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Ne, sećam se da nije radio i da je otišao po dalju medicinsku pomoć u Albaniju.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da nije radio ali da je tražio dalju negu i pomoć, da li vi imate neko saznanje kako je on u to vreme izdržavao svoju porodicu?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Mogu da vam kažem to da je on tada vodio težak život i da je jedva preživeo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Jedno uzgredno pitanje, da li ste poznavali njegovog oca?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da, dosta dobro.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Čime se njegov otac bavio?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Otac mu je imao malu penziju, ali ima puno braće, i Haradin je imao svoju kuću, a njegov otac je pevao narodne pesme. Bio je pevač.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Želeo bih da vam skrenem pažnju na 1998. godinu, posebno na period maja meseca. Da li ste u to vreme bili u prilici da sretnete Haradina u selu Koretica/Korrotić?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: 1998. godine smo se redovno vidali sve do maja meseca.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je tokom maja meseca došlo vreme kada više niste viđali Haradina u Koretici/Korrotić?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Posle događaja u Likošanu/Likoshan, i naše selo se organizovalo. Počeli smo da organizujemo stražu tokom noći, i tako je bilo do maja meseca. Iako je Haradin bio bolestan, i on je želeo da u tome učestvuje. I tu smo zajedno bili na straži. Mi nismo imali nikakvo oružje, već smo samo pratili šta se dešava.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je Haradin ostao u selu Koretica/Korrotić tokom maja meseca?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Posle bitke u Lapušniku/Llapushnik, posle 9. maja, Haradinova braća su mi rekli da je on pristupio OVK.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Nakon što je Haradin Bala otišao, posle bitke u Lapušniku/Llapushnik 9.maja, kada ste ga videli ponovo?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: 10. avgusta 1998. godine sam otišao sa svojom porodicom u Nemačku. A posle 9. maja, sećam se da sam ga video kada sam se vratio iz Nemačke u novembru 1999. godine. Pre toga se nismo videli.

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala vam puno. Nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Guy-Smith. Gospodine Mansfield?

ADVOKAT MANSFIELD: Nemam pitanja, hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Topolski?

ADVOKAT TOPOLSKI: Ni ja nemam pitanja. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospodine Nicholls?

TUŽILAC NICHOLLS: Hvala časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NICHOLLS

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Dakle, vi poznajete Haradina Balau od svog detinjstva jer ste komšije?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I kao prijatelja vaše porodice?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Možete li da nam kažete imena četvorice njegove braće koji su takođe učestvovali u ratu?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Da, mogu. Osim Haradina, to su: Fatmir, Fadil, Bahtir i najmlađi Besim.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Recite mi onda otprilike kada su oni rođeni ili koliko imaju godina, ako vam je tako lakše?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Nema problema. Mogu otprilike da vam kažem koliko su stari, ne znam tačno datume kada su rođeni, koliko god se potrudio: Bahtir je rođen 1969. godine, Fadil 1977. godine, Fatmir 1972. godine, a Besim je rođen 1979. godine, otprilike tih godina.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Hvala vam. Ako se ne varam, Haradin Bala je imao dvojicu nećaka koji su takođe učestvovali u ratu. Možete li da nam kažete kako se oni zovu i kada su otprilike rođeni?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: O kojim nećacima govorite? On ima mnogo nećaka. Ja im znam imena, to su možda Kadri i Ali. Ali kao što sam rekao, Haradin ima mnogo nećaka.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Pa ja govorim o dvojici koji su stupili u redove OVK. A ako su to Kadri i Ali, recite nam kada su oni rođeni?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Uh, samo trenutak. Moram nešto da objasnim. Mi nećacima zovemo decu naših sestara ili sestara naših roditelja. A vi ovde govorite o sinovima njegovog brata. U tom slučaju, radi se o Agronu i Jetonu.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A kada su molim vas oni rođeni?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Agron je možda rođen 1970. godine ili 1972. godine, ista generacija kao i Fatmir, a Jeton je rođen negde 1977. godine

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A ko je otac Agronu i Jetonu?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Haradinov najstariji brat.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A kako se on zove?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Hamdi.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Hvala. Nešto ste govorili o tome kako ste pomogli Haradinu Balai, kako ste ga odveli do doktora 1993. godine. Vi ste mu u jednom trenutku i pozajmili nešto novca za lečenje, zar ne?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Rekli ste nam da ste Haradina Balau odvezli do doktora svojim vozilom. Da li je Haradin Bala imao svoj auto tokom 1990-tih godina?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Haradin nije imao auto.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li je 1998. godine imao vozilo marke *lada* ili da li je koristio vozilo marke *lada* 1998. godine?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Njegova mlađa braća su koristila automobile, ali Haradin nije imao svoj auto. Nisam siguran da li je u stvari imao, ali njegova braća jesu imala, kao što sam rekao.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Govorili ste o tome kako je Haradin Bala krečio kuće, da je radio u građevinskom preduzeću, i da je onda bio otpušten. To se dogodilo mnogim ljudima u to vreme, zar ne? Mnogi Albanci su dobili otkaz?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Da, to je tačno. Haradin je ostao bez posla i istina je da posle toga nije imao zaposlenje.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Želim da kažem da su tada mnogi ljudi, bez obzira da li su bili bolesni ili ne, radili privremene poslove kako bi preživeli?

SVEDOK BALAJ – ODGOVOR: Okupacijski sistem na Kosovu/Kosovë je bio socijalistički sistem. I da vam kažem istinu, samo je jedan mali broj Albanaca mogao da se zaposli u jednom takvom sistemu. Čak i oni koji su imali zaposlenje, sa padom Ustava iz 1974. godine i donošenjem amandmana, mnogi Albanci su izgubili posao, a oni koji su ga imali bili su u neznatnom broju.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. A posle 1993. godine, Haradin Bala je radio šta je mogao kako bi izdržavao svoju porodicu, zar ne, iako nije imao stalno zaposlenje?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: To je tačno. Trebalo bi još nešto da se takođe kaže. Mi ostali smo im pomagali: rođaci, nećaci, ujaci, jer Haradin nije bio u mogućnosti da radi.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Haradin Bala je bio jedan od ljudi u Koretici/Korrotić koji je organizovao odbranu i stražu u selu u martu mesecu 1998. godine, je li tako?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Haradin je bio, ali on nije organizovao odbranu. Drugi meštani su organizovali odbranu. Mogu da spomenem Sherifa Hoxhau, Zymera Shabanija, Mehmeta Xharanija i ostale.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. Ali on je bio taj koji je bio u prvim seoskim stražama?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, i sada ću to da ponovim, mi smo u selu samo osmatrali. Naše selo se sastoji iz više delova. Mi smo držali stražu u delu sela koje se zvalo *Bala* i ja sam sa njim bio u istoj smeni. Osmatrali smo dva časa zajedno, da bi u slučaju da se nešto dogodi mogli na vreme da vidimo da se nešto događa u Prekazu/Prekaz i Likošanu/Likoshan.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A Haradinov stariji brat Hamdi, da li se on priključio OVK 1998. godine?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Ne, nije se priključio. On živi u Švajcarskoj i u to vreme je bio u Švajcarskoj.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Tokom čitavog rata?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: On je tokom čitavog rata bio u Švajcarskoj.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A Haradin Bala je u maju mesecu uzeo pušku kao što smo čuli i otišao u Lapušnik/Llapushnik gde su se odvijale borbe. Kako bi stvari bile jasne – da li je to nešto što ste vi čuli ili ste ga vi videli kako odlazi u Lapušnik/Llapushnik?

SVEDOK BALA – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, i to ću sada da ponovim, tokom prve bitke u Lapušniku/Llapushnik, Haradin mi je rekao da ima nameru tamo da ode i da vidi kako se tamo stvari odvijaju nakon završetka bitke. Kasnije više nisam video Haradina, ali su mi njegova braća rekla da se on priključio OVK.

TUŽILAC NICHOLLS: Hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala vam gospodine Bala. Nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: Gospodine Bala, hvala vam. Sada možete da napustite sudnicu i da se vratite svojoj kući. Sudski službenik će vam u tome pomoći.

SVEDOK BALA: Hvala vam. Pozdravljam vas.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA PARKER: Sledeći svedok gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Sledeći svedok je doktor Fitim Selimi.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

ADVOKAT GUY-SMITH: Izvinjavam se, sledeći svedok će biti Fitim Selimi, a njega će ispitivati gospodin Harvey. Mi pokušavamo da budemo i raznovrsni.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan doktore. Molim vas da pročitate naglas svečanu izjavu sa karte koja vam je upravo data.

SVEDOK SELIMI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Izvolite sedite. Gospodine Harvey?

svedok Fitim Selimi

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT HARVEY

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Dobar dan doktore Selimi.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dobar dan.

prevodioci: Prevodioci ne mogu da čuju svedoka.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Možete li da kažete...

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Fitim Selimi.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Ako bi mogli da priđete malo bliže, jer prevodioci imaju problem da vas čuju dok govorite. U redu. Hvala vam puno. Vi ste doktor medicine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li imate određenu specijalizaciju?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, imam.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta ste specijalizirali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Za kardio-hirurga.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Izvinjavam se, samo čekam da to izađe na ekranu ispred mene. Gde ste studirali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Studirao sam na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Prištini/Prishtinë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Koje ste godine diplomirali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Studije sam završio 1993. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kada ste počeli da studirate?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Počeo sam 1980. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Između 1980. godine i 1993. godine, da li se vaše studiranje prekidalo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, bilo je prekinuto.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta je bio razlog?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Studiranje je prekinuto jer je stvorena situacija koja je važila i za ostalo albansko stanovništvo, a takođe sam bio i uhapšen.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A zbog čega ste bili uhapšeni?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Bio sam zatvoren na osnovu isfabrikovanih optužbi srpskog režima koje su glasile: *Saučesništvo u pokušaju rušenja suvereniteta srpske države.*

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Hvala vam. Ja sam primio nepotpun prevod, ali mislim da možemo da nastavimo. Da li znate koje ste navode u Ustavu ili u Krivičnom zakonu prekršili?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Mi smo jedino radili na oslobađanju sopstvenog naroda. Mi nismo kršili nijedan član zakona, a optužili su nas za kršenje 136-og člana Ustava Jugoslavije.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A da li ste bili optuženi za nasilje?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. Mi smo samo izrazili naše opravdane zahteve za sopstveni narod.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kada ste izašli iz zatvora?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Iz zatvora sam izašao posle dve godine – 1988. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li su od vas tražili da odslužite vojni rok?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Mislite na Jugoslovensku vojsku?

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da, na nju?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kada ste služili vojni rok?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Naterali su me da služim vojni rok u Karlovcu krajem septembra 1988. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li je to u Hrvatskoj?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, u Hrvatskoj... 1988. godina, ispravka, je bila godina vojne službe.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Dakle, iz zatvora ste izašli 1988. godine i otišli u JNA. Dok ste bili u JNA, da li se od vas tražilo na bilo koji način da primenjujete vaša medicinska znanja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U vezi sa mojom profesijom, ja sam bio diskriminisan. Ali posle četiri meseca, razum je prevladao i onda su mi dali posao u vojnoj ambulanti.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada ste vi završili vojni rok, u kom mesecu ako se sećate?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Posle godinu dana. To je bilo u septembru 1989. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste se posle toga vratili na Prištinski univerzitet?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Vratio sam se u svoj rodni grad.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li je postojao poseban razlog zbog čega se niste vratili na Prištinski univerzitet?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Želeo sam da se vratim na studije i mnogo sam čitao kod kuće, ali je u to vreme Univerzitet bio zatvoren i čitav kadar je bio otpušten sa posla, tako da smo morali da napravimo pauzu.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Dakle, vi ste morali da nastavite sa studiranjem iz kuće?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste u tom periodu opet bili politički aktivni?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Da, bio sam aktivan.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: U kojoj organizaciji ili organizacijama?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Početkom 1990-tih ja sam bio u političkoj organizaciji DSK, Demokratski savez Kosova.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada ste ponovo nastavili sa studijama?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Sa studijama sam ponovo nastavio krajem 1991. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: I rekli ste nam da ste diplomirali 1993. godine. To je tačno, zar ne?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Svakako da ste u to vreme imali kvalifikacije, ali da li su vam Srpske vlasti dopustile da primenjujete medicinsko znanje bilo u bolnici ili u nekoj ambulanti koja je bila pod srpskom kontrolom?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, bio sam kvalifikovan. Diplomirao sam na fakultetu na kom su predavali veoma poznati profesori. Ali situacija je tada bila promenjena. Ti profesori su radili izvan institucija i na nezavisan način su i dalje prenosili svoje znanje.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kakav je to uticaj imalo na vašu mogućnost zapošljavanja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To je značilo da naše diplome nisu bile priznate na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: I gde ste onda otišli da radite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Primenjivali smo naše znanje gde god smo mogli, u našim mestima gde smo rođeni, u različitim humanitarnim institucijama, i tako dalje.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A koji je bio vaš rodni grad?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Moj rodno mesto je Bandulić/Banullë, selo u okolini gradića Lipljana/Lipjan, nedaleko od Prištine/Prishtinë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste vi vodili neku vrstu ambulante ili ste na neki drugi način se bavili vašim pozivom u Banduliću/Banullë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Ja sam sve vreme bio aktivan i pružao sam ljudima pomoć u svojoj kući, brinući o ljudima kojima je bila potrebna medicinska nega.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Takođe ste rekli i da ste saradivali sa raznim humanitarnim institucijama. Da li ste radili u nekim humanitarnim institucijama?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, da. Određeno vreme sam radio za organizaciju *Majka Tereza*, to je bila humanitarna organizacija, a jedno vreme sam bio direktor odeljenja Međunarodnog crvenog krsta u Lipljanu/Lipjan.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Koliko dugo ste radili za organizaciju *Majka Tereza*?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dve ili tri godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste počeli 1993. godine ili kada?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Od početka 1993. godine pa do 1997. godine sam povremeno radio za te institucije.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A da li ste u istom razdoblju bili i direktor Crvenog krsta?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste saradivali ili ste pomagali u tom periodu međunarodnim organizacijama za ljudska prava?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Situacija u kojoj smo se nalazili bila je takva da smo svoje aspiracije jedino mogli da ostvarimo preko međunarodnih organizacija kao što su Amnesty International, Human Rights Watch i slične organizacije.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li su u to vreme postojale na Kosovu/Kosovë neke domaće humanitarne organizacije?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, postojale su lokalne organizacije koje su pokušavale da govore o nepravdi koja je činjena albanskom stanovništvu na Kosovu/Kosovë u to vreme kao što je Veće za zaštitu ljudskih prava i sloboda koje sam ja osnovao i kojim sam neko vreme i upravljao.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Koliko ste dugo otprilike vi učestvovali u radu te organizacije?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Veće je osnovano 1993. godine... krajem te godine na inicijativu Adema Demaqija.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Do sada smo uglavnom govorili o razdoblju od 1993. godine do 1997. godine. Da li je krajem 1997. godine i početkom 1998. godine došlo do nekih promena?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Situacija na Kosovu/Kosovë se pogoršavala i za većinu stanovništva je situacija postala neprihvatljiva. Narod je počeo različito da razmišlja. Političke stranke koje su formirane i koje su predvodile narod su izgubile poverenje zbog njihove pasivne politike koja je dovodila do kršenja prava Albanaca. A to je bio uzrok da mnogo ljudi pobegne sa Kosova/Kosovë. Njih je bilo oko 30 posto – najaktivniji i najvitalniji deo stanovništva.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Ovaj Sud je svakako čuo mnogo toga o masakrima koji su se dogodili u Drenici/Dreničë u martu mesecu 1998. godine. Da li su ti masakri imali bilo kakav uticaj na vaš rad i na koji način se vaš život od tada promenio?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Svakako da jesu. Mi smo morali da povedemo ljude i da artikulišemo njihove zahteve, u pokušajima da pomognemo da rešimo tu situaciju koja je bila jako teška za sve nas.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada kažete "Mi", na koga tačno mislite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja mislim na albanski narod na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada kažete "Mi smo morali da povedemo" – ko je preuzeo vođstvo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Mislim prvenstveno na obrazovane i na ljude koji su bili obučeni za takve situacije.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da razgovaramo sada na primer o periodu od marta do maja meseca 1998. godine. Na koji je način funkcionisalo društvo na području gde ste vi živeli i radili? Drugim rečima, kako bi pitanje bilo jasnije: da li su škole normalno radile? Da li su starije osobe primale penziju? Da li su funkcionisale medicinske institucije? Ili je to bilo drugačije?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nije bilo govora o normalnoj situaciji, i to ne samo u tom periodu, već i od početka 1989. godine. Institucije nisu funkcionisale, kao ni obrazovni sistem, fabrike, zdravstveni sistem. Tada je situacija postala najgora.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kako su ljudi u to vreme dobijali hranu, odeću, lekove? Ponovo govorim o periodu od marta do maja meseca 1998. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U tom periodu je situacija bila jako teška, i to posebno za ljude koji su živeli na područjima gde se odvijao sukob. Jedini način da prežive bio je da se samoorganizuju i da iz drugih delova Kosova/Kosovë nabavljaju sve što im je bilo potrebno.

SUDIJA PARKER: Kada ste spomenuli da ste bili u Lipljanu/Lipjan, da li je to bila zona koja je bila uključena u sukobe?

SUDIJA PARKER: Teritorija Lipljana/Lipjan je bilo područje gde je došao veliki broj ljudi posle sukoba u Drenici/Dreničë i veliki broj ljudi je pobegao kao izbeglice u: Krajmirovce/Krojmir, Sedlare/Shalë, Banjicu/Baicë, selo Fušticu/Fushticë. A na tom području je bilo oko 1.400 ljudi koji su došli sa drugih područja zahvaćenih sukobom.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Dakle, vi ste imali i priliv izbeglica na tom području?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, bio je veliki priliv izbeglica, zbog čega smo morali da se organizujemo preko nepolitičkog tela koje je rešavalo sve te brojne probleme sa kojima smo se suočavali.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A da li ste vi bili uključeni u stvaranje takvog tela?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, da, bio sam. Ja sam vodio zdravstveni odsek unutar Veća za vanredne situacije. To je bila struktura za rešavanje vanrednih situacija.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Vidim da koristite jedan dokument. Da li vam je taj dokument potreban kako bi mogli ovde da svedočite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Imam dokument koji govori o broju ljudi otpuštenih sa posla, maltretiranih od strane policije, kao i slične stvari. Ukoliko budete smatrali da je to relevantno za moj iskaz, ja ću ga koristiti. Tokom tog perioda, preko 7.000 Albanaca je bilo maltretirano od strane policije.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Pošto ne znam o kakvom je dokumentu reč, ja i ne zahtevam da ga vidim. Možda će Tužilaštvo želeti da ga pogleda. Ali vas molim da to sada odložite sa strane, da bih vas ovo pitao: vi kažete da se u tom dokumentu spominje broj ljudi koje je zlostavljala policija?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste pružali medicinsku pomoć ljudima koje je zlostavljala policija ili da li ste sakupljali podatke o tome šta im se događalo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, jesam. U to vreme smo hteli svim tim ljudima da pomognemo, svima koji su bili na "razne načine zlostavljani. *Veće za zaštitu ljudskih prava i sloboda* u Lipljanu/Lipjan dostavilo je jedan dosije sa imenima i fotografijama maltretiranih ljudi različitim međunarodnim telima i organizacijama. Ja sam u tome lično učestvovao.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: U redu. Ja nisam nameravao da to sada predočim Pretresnom veću, ali to je posao... to je bio deo posla koji ste radili u okviru vašeg humanitarnog delovanja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A u to vreme ste vi prikupljali podatke o slučajevima zlostavljanja ljudi?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dokazi potiču od 1981 godine, uključujući i 1990-te.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Mislim da ste nam govorili o jednoj organizaciji koja je osnovana kako bi se bavila izbeglicama koje su dolazile u opštinu Lipljan/Lipjan. Kako se zvala ta organizacija?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Ona se nije bavila samo problemima izbeglica. To je bila organizacija koja je bila osnovana zbog postojećih okolnosti, a kao organizacija, ona je mogla da pruža pomoć izbeglicama, vojnicima i svima onima koji su tražili slobodu. To veće za hitne slučajeve je postalo funkcionalno, jer je pružalo pomoć ne samo civilnom stanovništvu, već i vojsci OVK koja je počela da igra aktivniju ulogu.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li se sećate kada je uspostavljeno to Veće za hitne slučajeve?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Uspostavljeno je sredinom marta meseca 1998. godine.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li je Veće osnovala OVK?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, njega je osnovao narod uključujući predstavnike različitih političkih grupacija koji su na neki način zajedno delovali. Tu su bili članovi DSK, predstavnici finansijskog veća opština, opštinsko veće za obrazovanje, članovi parlamentarnih stranaka, kao i sva ostala politička i nepolitička tela koja su bila aktivna u to vreme na Kosovu/Kosovë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta ste vi lično radili u tom Veću za hitne slučajeve?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Imajući u vidu eskalaciju situacije, ja sam se konkretno bavio prikupljanjem materijala, opreme i lekova. Unutar tog Veća, ja sam radio u Odeljenju za zdravstvo.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Dakle, kada govorite o materijalima i opremi, da li govorite o medicinskim materijalima i opremi ili nekoj drugoj vrsti opreme?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja isključivo govorim o medicinskim materijalima i opremi koji su u to vreme bili potrebni za lečenje stanovništva i vojske.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste i vi sami pozvani u određenom trenutku da pristupite OVK?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Nisam mogao da dočekam da pristupim u redove OVK, i moj rođak Shukri Buja mi je uputio poziv da se priključim. Želeo je da se sastanemo. I na sastanku mi je ponudio da se direktno priključim i da pomazem OVK.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li vam je Shukri Buja rekao kakvu vrstu pomoći OVK treba od vas?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To verovatno zahteva razjašnjenje.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Izvolite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Imajući u vidu činjenicu da su institucije do tada radile na jedan način, a da su od tada izgubile vezu sa svojom bazom, civilno stanovništvo koje je živelo u zonama gde je postojala OVK nije imalo nikakvu pomoć, uključujući i medicinsku pomoć. Zbog toga je bila Shukrijeva inicijativa da se ja tamo uputim i da se angažujem na pružanju medicinske pomoći tamošnjem stanovništvu.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A gde je to bilo... o čemu mi to govorimo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Govorimo o zoni koja je pokrivala područje sela: Petraštica/Pjetërshticë, Krajmirovci/Krojmir, Sedlare/Shalë, Banjica/Baicë, Klecke/Kleçkë i još neka sela.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta ste vi onda uradili kada ste stupili u OVK na poziv Shukrija i složili se da im dostavljate pomoć? Šta ste vi radili?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Od tog trenutka, ja sam vodio računa o svemu što smo imali na raspolaganju: o materijalima, snabdevanju, opremi – da budu raspoređeni u zonama gde je bilo znatnijeg broja vojnika OVK i da ih stavimo u službu stanovnika i OVK.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li su u tim mestima već bila uspostavljena ambulanta mesta ili je bilo potrebno da se krene ispočetka?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nad postojećim institucijama kojima je dotle upravljao Srpski režim, kao što je napuštena ambulanta u Sedlarima/Shalë, bila je preuzeta uprava nad tim institucijama. Mi smo se nalazili u Sedlarima/Shalë, u ambulanti odakle smo pružali medicinsku pomoć svima kojima je bila potrebna.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada govorite o ambulanti, ili je to tako prevedeno, vi za nju na albanskom jeziku kažete "ambulans". Da li mi govorimo o modernom objektu ili o čemu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. Tamo je bilo improvizacija koju smo bili prinuđeni da sprovodimo u to vreme.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Mislim da nam niste rekli datum kada ste stupili u OVK?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To je bio 5. maj 1998. godine, i od tada pa nadalje – do sredine juna meseca, 10. ili 15. juna, ja sam uglavnom radio u polu-ilegali. U tom periodu sam se kretao između Sedlara/Shalë, Lipljana/Lipjan i moje kuće. A od sredine juna pa nadalje, ja sam se stacionirao sa vojskom OVK i tu sam ostao do kraja rata.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Prema tome, ovaj period, govorimo od 5. maja do 10. juna, dok ste se premeštali, šta ste vi selili: medicinsku opremu, materijal, ljude? Šta ste vi u stvari selili?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tokom tog vremena, mi smo uglavnom prikupljali i prebacivali sanitetski materijal iz druge zone. Na izvestan način je postojala sloboda kretanja. Iz jedne zone u zonu Gornje Drenice/Drenicë e Epërme – u Sedlarima/Shalë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Drenicë e Epërme znači Gornja Drenica, je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Govorim o nekoliko sela oblasti Drenice/Drenicë koja pripadaju opštini Lipljan/Lipjan: Krajmirovci/Krojmir, Sedlare/Shalë i Petraštica/Pjetërshticë, koja u stvari pripada opštini Štimlje/Shtime.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li je i Lapušnik/Llapushnik bilo jedno od sela za koje ste bili odgovorni na bilo koji način?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nismo bili u mogućnosti da to uradimo. Uglavnom sam bio aktivan u Sedlarima/Shalë, u Drenici/Drenicë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Rekli ste da ste u Sedlarima/Shalë imali svoju ambulantu. Imajući u vidu čitavo područje Gornje Drenice/Drenicë e Epërme, da li je OVK imala punu kontrolu ili su Srbi kontrolisali tu teritoriju? Da li je iko kontrolisao to područje u to vreme? Mi sada govorimo o periodu od maja do jula meseca 1998. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ako sam dobro shvatio šta podrazumevate pod "kontrolom", ja mogu da kažem da je to područje bilo pod kontrolom stanovništva, jer OVK je imala mali broj vojnika, a Srbi su vršili kontrolu iz daljine svakodnevnim granatiranjem sa svojih položaja, kao što je to bio Goleš/Golesh i drugi.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A tokom tog perioda od maja do juna meseca, recite nam koliko je bilo bezbedno putovati vozilom po tom području Gornje Drenice/Drenicë e Epërme?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nije bilo sigurno da se ide vozilom. Stanovništvo se uglavnom kretalo noću.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada ste više manje stalno boravili u Sedlarima/Shalë, a trebalo je da idete recimo u Nekovce/Nekoc, kako ste išli tamo?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nekovci nisu mnogo daleko od Sedlara/Shalë, pa su mnogi išli i pešice, ali i drugim prevoznim sredstvima, kao što su traktori i tako dalje.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kakav put ili staza je tamo postojala koju ste vi sami koristili u tom periodu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Put od Sedlara/Shalë do Nekovca/Nekoc nije asfaltiran. To je blatnjav put pun raznih prepreka.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kakav je put od Sedlara/Shalë do Lužnice/Luzhnicë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U to vreme nisam odlazio u Lužnicu/Luzhnicë, ali i to je bio veoma težak put, sličan ostalim putevima na tom području. Kada govorimo o putevima, narod je bio angažovan da popravi te puteve zato što je kretanje po glavnim putevima bilo ograničeno. Ljudi su zbog toga morali da koriste planinske puteve kako bi zadovoljili svoje potrebe za hranom i odećom.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Sada ću da pređem na Haradina Balau. Da li ste ikada sreli Haradina Balau?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: O kom sada periodu govorite?

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste ikada u vašem životu sreli Haradina Balau?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Prvi put sam sreo Haradina Balau u vreme dok sam bio u Sedlaru/Shalë. Drugim rečima, to je onaj period od sredine juna pa do kraja jula meseca. Tokom tog perioda sam ga sreo nekoliko puta.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta se dogodilo krajem jula meseca?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Krajem jula meseca je situacija postala veoma teška. Srpske snage su preuzele ofanzivu na veliki broj sela i objekata na tom području.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta se dogodilo krajem jula meseca sa vašom ambulantom u Sedlarima/Shalë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ambulanta u Sedlarima/Shalë je zbog prodiranja Srpskih snaga u taj kraj bila spaljena kao i druge kuće u selu Sedlare/Shalë, pa smo bili prinuđeni da napustimo ambulantu i da nastavimo sa radom u planinama, kako bi pružili medicinsku pomoć gde god je ona bila potrebna.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li se otprilike sećate datuma kada ste napustili ambulantu u Sedlarima/Shalë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Datum kada sam napustio ambulantu u Sedlarima/Shalë se lako pamti zbog samog događaja. Tog istog dana je izgubljeno više položaja koje je držala OVK. To je bilo 25. ili 26. jula.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da govorimo o nedelji koja je prethodila tim događajima, o nedelji koja se završila 25. ili 26. jula meseca 1998. godine. Da li se vi sećate gde ste se te nedelje nalazili?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Te nedelje sam bio u Sedlarima/Shalë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste Sedlare/Shalë napustili iz nekog razloga, ako se sećate – te nedelje?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne sećam se, ali ne mislim da je tako bilo, jer je bilo mnogo pacijenata kojima je bila potrebna lekarska nega, a lekara je bilo veoma malo. Bio sam samo ja sa još dvojicom kolega. Neki od njih su bili angažovani u Krajmirovcu/Krojmir, u Petraštici/Pjetërshticë. Prema tome, u to vreme sam uglavnom bio vezan za Sedlare/Shalë.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kada ste napuštali ambulantu, da li ste odlazili u žurbi ili normalno?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Vojnici su nam preporučili, kolege iz OVK da narod napusti kuće jer je više položaja OVK palo, pa je postojala mogućnost da može da se dogodi najgore. Tako da je poruka za nas bila da napustimo objekte i da pobegnemo u planine gde će se posle naći na položaju određeni broj vojnika kako bi oni mogli da odbrane narod na tom području.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kada ste rekli da je bilo potrebno da odete, da li ste mislili na sve ljude u Sedlaru/Shalë ili samo na vas iz ambulante, ili na koga?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To se odnosilo na čitavo stanovništvo, jer su u to vreme svi objekti bili gađani iz daljine. Srpske snage su granatirale kuće, pa je stanovništvo moralo da ode u brda kako bi se zaštitilo.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Molim vas da opišete kako je to tada izgledalo. Da li su ljudi u miru spakovali svoje stvari i otišli ili kako su odlazili?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tada smo mi bili poslednji koji smo otišli, jer smo imali mnogo ranjenika usled granatiranja. Bilo je mnogo ranjenika. Oni su bili smešteni u traktorskim prikolicama. Dogodilo se da su granate padale i po tim prikolicama, pa su mnogi ljudi bili povređeni, uključujući žene i decu. Dakle, vladao je potpuni haos i panika. Narod je trčao sa decom, žene su pokušavale da ponesu nešto od kuće, stvari kao što je brašno ili druge namirnice potrebne kako bi preživeli... za život u planinama.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste vi u tim okolnostima bili u mogućnosti da ponesete i medicinski materijal?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, ali ne sve. Pošto me već pitate, dobro se sećam da sam zaboravio mikroskop koji je bio i uništen upravo na onom mestu gde smo mi pružali pomoć pacijentima.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste mogli da ponesete zdravstvene kartone pacijenata koje ste tada lečili u Sedlaru/Shalë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, možda smo poneli neke zabeleške, ali zdravstvene kartone, a bilo ih je dosta, nismo uspeli da ponesemo. Ostavio sam i određeni broj knjiga. Bila je jedna knjiga o hirurgiji, o infektivnoj hirurgiji, kao i druge knjige. Sve sam to ostavio.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Pomenuli ste da ste videli Haradina Balau u Sedlarima/Shalë u periodu od sredine juna pa do kraja jula meseca. Koliko ste ga otprilike puta videli u tom periodu, ako se sećate?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Gospodin Bala je često posećivao našu ambulantu jer je imao česte zdravstvene tegobe. Možda je tokom tog perioda dolazio desetak puta, a možda čak i više.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li je on dolazio tokom tog čitavog perioda od sredine juna do kraja jula meseca ili je on tih desetak puta dolazio u nekom kraćem periodu, ako shvatate moje pitanje?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Čini mi se da su njegovi dolasci u ambulantu bili tokom čitavog tog perioda od sredine juna pa do onog momenta kada je zavladao panika. Ne sećam se tačno kada je on dolazio, ali znam da je često dolazio tokom tog perioda.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Mi dakle govorimo o periodu od šest, sedam nedelja, od sredine juna pa do 25. ili 26. jula 1998. godine. Ovo zaista nije sugestivno pitanje, već prosta činjenica. Vi kažete da ste ga videli desetak puta u tom periodu? Ne mislim da je sugestivno pitanje.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Izvinjavam se, da li sam ja sam odgovorio na svoje sugestivno pitanje? Verovatno jesam. U tom slučaju, nastaviću dalje.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tako je bilo.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Rekli ste Pretresnom veću da se sećate Haradina Balae. Nakon tih desetak puta kada ste mu ukazali lekarsku pomoć, kada ste ga sledeći put videli i u kakvim okolnostima?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da nisam video Haradin Balau na televiziji kada je počelo ovo suđenje, ne znam kada bih ga uopšte video. To je bilo prvi put posle tog perioda da sam ga video na televiziji.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kakva je bila vaša reakcija kada ste ga videli na televiziji?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nisam imao neku određenu reakciju, već sam se samo setio tog pacijenta koji je za mene bio poseban slučaj, jer sam u to vreme veoma retko, ako sam uopšte ikada video, da vojnici OVK dolaze i traže pomoć zbog zdravstvenih tegoba.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kada kažete " zbog zdravstvenih tegoba", vi mislite ne na ratne povrede, već na probleme sa lošim zdravljem. Da li na to mislite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. U većini slučajeva su vojnici OVK dolazili da traže pomoć zbog povreda, rana koje su zadobili tokom borbi sa Srpskim snagama.

ADVOKAT HARVEY: Časni Sude, ja bih sada prešao na konkretne tegobe od kojih je gospodina Balau lečio doktor Selimi, pa je možda ovo odgovarajuće vreme za pauzu, ukoliko to odgovara i Pretresnom veću?

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Harvey. Nastavićemo sa radom u 17.50 časova.

TUŽILAC NICHOLLS: Izvinjavam se.

SUDIJA PARKER: Gospodine Nicholls?

TUŽILAC NICHOLLS: Mislim da je potrebna ispravka u transkriptu. U redu broj 19 piše da se sa strašću setio... umesto što mislim da bi trebalo da piše da se setio pacijenta ili osobe.

ADVOKAT HARVEY: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH: Primetili smo strast, ali ja...

SUDIJA PARKER: Ja sam automatski napravio ispravku, ali mi je drago da je to ispravljeno. Doktore, mi ćemo sada napraviti pauzu kako bi se zamenile trake. Nastavićemo sa radom u 17.50 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Da gospodine Harvey?

ADVOKAT HARVEY: Hvala vam.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Doktore, kada je Haradin Bala dolazio u vašu ambulantu u junu i julu mesecu 1998. godine, na kakve se on tegobe žalio?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Kao što sam rekao, Haradin je imao konkretan zdravstveni problem. On se žalio na bolove u grudima. Osećao se slabo i umorno. To bi bilo njegovo stanje, generalno.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li ste ga pregledali tada kada je dolazio kod vas?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Stetoskopom bih mu poslušao rad srca. A mi nismo imali bolju opremu za dijagnozu bolesti, osim da izmerimo pritisak i rad srca. Istovremeno, ja sam vodio beleške o istorijatu njegove bolesti, o njegovim problemima, da li su oni bili nedavno ili nešto ranije. Takođe sam i saznao da je uzimao lekove.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li možete da se danas setite da li vam je on u trenutku kada vam je davao svoj istorijat bolesti rekao i o dugoročnim zdravstvenim tegobama?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Rekao mi je da već duže vreme boluje, i da je kada bi dobio napade onda uzimao lekove koje mi je pokazao. Imao je lekove sa sobom koje je koristio uvek kada bi mu zatrebali.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A koji su to lekovi?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To je bio lek *nitroglicerina* i njega je koristio kada bi imao bolove u grudima.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: U koje svrhe se u medicini obično koristi lek *nitroglicerina*?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja kao doktor, osim simptoma i stvari na koje se žalio gospodin Bala, opisa koji mi je dao o istorijatu njegove bolesti, kada sam video kod njega *nitroglicerina* ja sam shvatio da boluje od *anginae pectoris*, a to znači da su mu krvni sudovi bili suženi, pa tako srčani mišić nije mogao normalno da funkcioniše što je izazivalo poteškoće.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A kako *nitroglicerina* deluje na krvne sudove?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Obično su simptomi koje sam primetio kod ovog pacijenta, gospodina Balae ukazivali da su krvni sudovi suženi. Obično simptomi traju desetak minuta posle čega se pacijent ili oseća bolje, a ukoliko upotrebi *nitroglicerina* osećao bi se bolje još i pre, jer *nitroglicerina* proširuje sužene krvne sudove. Obično su krvni sudovi suženi do nekih 50 do 80 posto njihovog kapaciteta, a *nitroglicerina* ih onda proširi.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Tokom pregleda koji ste vršili, da li ste kod njega primetili i neke druge slabosti?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Uvek je bio slab, uopšteno govoreći o njegovom stanju. Jedva da je mogao da hoda, da diše. Imao je neku vrstu otežanog disanja – *dyspnoea* koja je obično rezultat takvog stanja. Svi ti simptomi dovode do nedovoljnog pumpanja srčanog mišića - *anginae pectoris* je uzročnik. Ja u ono vreme nisam bio u poziciji da sa raspoloživom opremom utvrdim nivo dotoka.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Tokom tog perioda juna i jula meseca 1998. godine, da li ste imali još nekog vojnika OVK sa srčanim problemima?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ne. Kao što sam vam već rekao, vojnici su mi se obično obraćali zbog povreda i ranjavanja, a ne zbog srčanih teskoba. Nisam imao nijednog drugog pacijenta koji je patio od srčanih tegoba.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Ponovo, reč je "pacijent". Hvala vam. Činjenica da je on u to vreme bio vojnik, da li ste vi nešto preporučili u vezi zadataka koje bi on bio u stanju da izvršava?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: U takvim slučajevima, kada vojnik nije u stanju da obavlja dnevne aktivnosti, mi smo davali preporuke. Ne znam da li sam u ovom slučaju preporuku dao usmeno ili pismeno. Ali se sećam da sam preporučio da se gospodin Bala ne bavi teškim fizičkim poslovima kako se ne bi iscrpljivao, jer sam imajući u vidu njegovo zdravstveno stanje smatrao da bi on možda trebao u potpunosti da napusti vojsku.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li se sećate koliko je toplo bilo tokom juna i jula meseca 1998. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Uobičajeno je juli mesec u našem području veoma topao mesec. Tada je vreme najtoplije. Ne mogu da vam kažem temperaturu u stepenima, ali obično dostiže 30 do 35 stepeni.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A da li se sećate da li je takvo vreme bilo i tog leta?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da li vam je poznata oblast planine Beriša/Berishë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, da, jeste.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Mislim da ste nam rekli da ste potražili utočište sa stotinama, ako ne i hiljadama izbeglica iz vašeg područja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kako biste nam opisali taj teren po lakoći kretanja kojom bi jedna osoba mogla da tu prolazi?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Generalno, teren je oštar sa mnogo brda i uskim i teško prohodnim stazama. Teško mi je bilo da se snađem u tom kraju jer je to veoma težak kraj.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Vama je on bio težak?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, svakako.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Kako biste vi opisali vaše zdravstveno stanje u leto 1998. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Bio sam u veoma dobrom stanju.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Za nekoga ko je bio u stanju u kakvom je bio gospodin Bala, imajući u vidu taj teren i vrućinu, kako bi se na njega u tim prilikama medicinski gledano odrazilo hodanje kroz planine nekih da kažemo 2, 3 ili 4 kilometra?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Takvog zdravstvenog stanja u kakvom je bio gospodin Bala bi značilo da bi pacijent morao da izbegava visoke temperature, naprezanje kakvo je iziskivao ovaj teren – jer bi to samo pogoršalo njegovo stanje. I zato sam mu rekao da je potrebno da ode na lečenje u specijalizovanu ustanovu ili da možda napusti vojsku, kao što sam rekao.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Hvala vam doktore. Molim vas da ostanete tu doktore, jer ima još pitanja za vas.

SUDIJA PARKER: Gospodine Mansfield?

ADVOKAT MANSFIELD: Da, hvala vam. Nemam pitanja.

SUDIJA PARKER: Gospodine Topolski?

ADVOKAT TOPOLSKI: Ne, hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospodine Nicholls?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NICHOLLS

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Dobar dan doktore, ili dobro veče. Možete li prvo da mi kažete koliko puta ste se sreli sa timom Odbrane gospodina Balae pre nego što ste danas došli da svedočite? Ovo su samo neka uvodna pitanja.

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Sa timom Odbrane gospodina Balae sam se sreo dva puta pre mog svedočenja ovde.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li je to bilo na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A da li ste se sreli sa njima i kada ste došli ovde u Hag?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U tome nema ničeg lošeg, ali oni su vam rekli kako će se stvari odvijati ovde u sudnici, gde ćete vi da sedite, da će vam biti postavljena pitanja i o čemu ćete vi da svedočite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. Jednom sam rekao pred advokatima, ponovio sam izjavu koju sam ranije dao.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. Vi ste dali izjavu na Kosovu/Kosovë i onda ste zajedno pogledali tu izjavu i u Hagu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Kako bi se uverili da će vaši odgovori vezani za gospodina Balau i ono o čemu ste svedočili biti potpuni?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I po vašem sećanju što je preciznije moguće?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Vi ste pristupili OVK 5. maja 1998. godine u Lipljanu/Lipjan i to posredstvom Shukri Bujae, vašeg rođaka? Potrebno je da odgovorite. Vi klimate glavom?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tačno.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste u to vreme takođe bili u kontaktu i sa Ramom Bujaom?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. U to vreme nisam bio u kontaktu sa Ramom Bujaom.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A to je brat Shukri Bujae?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I takođe vaš rođak?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Oni su braća, i kao što sam rekao, oni su sinovi moga ujaka.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste bili u kontaktu sa Ramom Bujaom u junu i julu mesecu 1998. godine? Da li ste uopšte tada sa njim razgovarali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Mislim da nisam bio u kontaktu sa Ramom Bujaom. Kontaktirao sam Shukrija. Sa Ramom sam razgovarao posle septembra meseca.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Kako ste stupili u kontakt sa Shukri Bujaom u junu i julu mesecu 1998. godine? Gde ste sa njim razgovarali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Sreo sam Shukrija u maju mesecu, to je bio naš prvi susret, a posle toga smo se povremeno vidali u Sedlarima/Shalë. On je imao i druge

obaveze tako da smo mogli samo povremeno da se viđamo u ambulanti u Sedlarima/Shalë.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Vi ste u redove OVK stupili na poziv Shukri Bujae? Je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste vi predložili ili pozvali nekog da stupi u OVK kako bi se oni priključili traženju rešenja za problem na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tokom tog vremena, da, naravno sam tražio pomoć drugih ljudi kako bismo prikupili opremu i sve što je bilo vezano za logistiku, kako bih mogao da izvršim svoja zaduženja u mom sektoru.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. Ako sam vas dobro razumeo, da biste izvršili svoja zaduženja, pitali ste i druge da se pridruže OVK?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Bilo da stupe ili da pomognu OVK, kako oni žele.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Govorili ste o vašoj biografiji i o tome kako je bilo teško studirati medicinu zbog progona od strane srpskog režima. Čini mi se da je potrebno da malo glasnije odgovorite, molio bih vas?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A dok ste studirali, mislim da ste rekli da ste završili 1993. godine, vi ste studirali za lekara opšte prakse, je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Dakle, vi ste završili svoju specijalizaciju posle rata? Vi ste torakalni hirurg [grudni koš]?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Počeo sam specijalizaciju posle rata i završio sam je pre dve godine.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Hvala. A u to vreme, u vašoj ambulanti u Sedlarima/Shalë, vi ste je opisali kao improvizovanu ambulantu ili bolnicu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tako je i bilo.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Ni blizu onim uslovima koje danas imate u Prištini/Prishtinë?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Uopšte.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U toj bolnici, da li ste imali neke kompjuterizovane aparate i opremu koja bi vam pomogli u dijagnostici?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, izuzev manuelne opreme kao što je stetoskop i aparat za merenje krvnog pritiska.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da. To sam i mislio – vi niste mogli da obavite elektro-kardiogram i tome slično?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ništa od toga.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Vi niste mogli da radite ni angiografiju ili snimanje krvnih sudova? Razumete me, to nije bilo moguće?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Tako je. Bilo je nemoguće.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I niste mogli da izvršite kompjutersko merenje rada srca?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Ako sam vas dobro razumeo, gospodin Bala... kada vas je posetio – kako ste ga znali tada, pod pseudonimom ili kao Haradin Bala?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dakle, kada se on predstavio, ja sam vodio evidenciju i pisao njihova puna imena i prezimena, tako da sam siguran da se predstavio punim imenom i prezimenom.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Razumeo sam vas da kada bi on došao kod vas na pregled da biste vi poslušali mu srce stetoskopom i možda izmerili krvni pritisak, je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: On je imao pilule *nitroglicerina* i vi ste na osnovu lekova saznali od kakvih problema boluje?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. On me je obavestio da u takvim situacijama uzima pilule *nitroglicerina*.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da. On nije bio u mogućnosti da vam donese medicinski karton sa rentgenskim snimcima kako bi vi mogli to da pogledate?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: To se tada često dešavalo. Tokom svih tih poseta, ja sam stvorio kompletnu sliku o Haradinu Balai i preporučio sam mu da izvrši sve preglede u adekvatnim institucijama u vezi njegovih zdravstvenih problema. Sve što sam ja kao lekar potvrdio je bilo na osnovu onoga što je on meni rekao i na osnovu njegove medicinske istorije bolesti.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Moje pitanje je da li ste vi imali punu pisanu istoriju medicinske bolesti koju ste mogli da koristite kako bi se upoznali sa njegovim stanjem onda kada ste ga prvi put sreli?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Uglavnom sam se oslanjao na ono što mi je on sam rekao i na ono što sam ja u to vreme mogao da utvrdim kako bih došao do stručnog mišljenja.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Rekli ste da ste mu preporučili ukoliko bude bio u stanju da ode u bolje opremljene bolnice gde će se adekvatnije lečiti i da mu možda daju i bolje lekove jer vi to niste mogli?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Iz vašeg svedočenja sam stekao utisak da je svaka njegova poseta otprilike bila potpuno ista: vi biste ga pregledali, on bi vam se žalio na bolove, vi bi ga poslušali i onda ga poslali njegovim putem. Vi niste mogli da mu ukažete pravu pomoć, je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: On je čvrsto bio rešio da ostane u redovima OVK. Povremeno sam mu davao lekove koji su mu nedostajali. Ponekad bi došao po pilule *nitroglicerina* koje je koristio.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I uprkos svih vaših preporuka, on je bio rešen da ostane u sastavu OVK?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nije mi on sam rekao da je rešen da ostane u OVK, već sam ja to zaključio iz činjenice što nije potražio pomoć na drugom mestu.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste vi pratili ovo suđenje od njegovog početka u štampi, na televiziji ili preko interneta?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, s vremena na vreme ali ne redovno, samo kada sam imao vremena.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Recite nam gde se nalazila *Gajrak bolnica* u blizini Mališeva/Malishevë. Da li znate za postojanje takve bolnice ili klinike?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Postojala je tokom rata u opštini Mališevo/Malishevë, iako ja tamo nisam odlazio. Ja znam da je moj kolega doktor, urolog Agim Hazrolli radio tamo.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li vam je 1998. godine kada je Haradin Bala došao da vas poseti bilo poznato da je on bio pušač?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne mogu da se setim da li je bio ili nije bio pušač, ali sam mu preporučio da ne bi trebalo da puši.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Za nekog ko ima srčane tegobe a pušač je, najefikasniji lek kojim bi poboljšao svoje zdravstveno stanje je da prestane da puši. Je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. To je jedna od mera koju bi trebalo preduzeti. Ne sećam se da smo razgovarali o pušenju, ali smo razgovarali o svim pitanjima koja su bila potrebna da se preduzmu kako bi mu se poboljšalo zdravstveno stanje.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. Ali, ako bi sada imali pacijenta koji dođe kod vas, ne Haradin Bala, već neko sa ozbiljnim srčanim oboljenjem a koji puši dve kutije cigareta dnevno i koji vam kaže da nema nameru da prestane da puši, vi bi smatrali da ta osoba nije mnogo zabrinuta za svoje zdravlje, zar ne?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja imam mnogo pacijenata kojima sam preporučio da prestanu da puše. Moj otac je umro pre dva meseca. Bio je u teškom zdravstvenom stanju, ali je i dalje pušio. Ja nisam pokušavao da ga ubedim da prestane da puši. Ja sam mu dozvolio da puši jer su to bili njegovi poslednji sati. Veoma je teško ubediti pacijenta.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: To nije potpun odgovor na moje pitanje. Ukoliko imate pacijenta sa ozbiljnim srčanim oboljenjem a veliki je pušač i čak i odbija da pokuša da prestane sa pušenjem, vi bi smatrali da se ta osoba ne pridržava vaših medicinskih preporuka, je li tako?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ja tako ne mislim.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Neko ko nema nameru da prestane da puši iako mu je to lekar preporučio da bi to trebalo da učini zbog srčanih problema, vi takvu osobu ne biste smatrali da se oglašuje o lekarske preporuke?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Smatrao bih da takva osoba jeste osoba koja se ne pridržava lekarskih preporuka, ali ne i za osobu koja ne vodi računa o svom zdravlju.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: U redu. Ali to je osoba koja ignoriše poznati rizik za svoje zdravlje time što nastavlja sa pušenjem?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Moguće je, jer su mnogi naši pacijenti strastveni pušači.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Razlog zbog čega sam vas pitao koliko puta ste se sastali sa Odbranom i šta ste im vi rekli je taj što su vam oni dali jedan sažetak onoga o čemu ćete vi ovde svedočiti i to na osnovu vaših susreta s njim. U tom sažetku se kaže da je Haradin Bala dolazio u vašu ambulantu otprilike jednom nedeljno u vremenu kada ste ga vi sretali?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Otprilike. Ne znam precizno koliko puta, ali otprilike toliko.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Pa, gospodin Harvey je ovde poentirao da se radilo o periodu od sedam nedelja. Da li mislite da ste ga vi videli sedam puta, deset puta, ili se ne sećate?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne znam precizno da li je to bilo sedam, osam ili deset puta, ali znam da je to bilo često. Svake nedelje je jednom dolazio ili čak i više puta.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da vas pitam sada o 18. julu 1998. godine. Pretpostavljam da ne znate, ali da li se možda sećate gde ste bili i šta ste radili tog dana?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Kog datuma?

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: 18. jula 1998. godine?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne sećam se, ali imajući u obzir činjenicu da sam većinu vremena boravio u Sedlaru/Shalë, mora da sam i tog dana bio u Sedlaru/Shalë jer nisam napuštao Sedlare/Shalë u tom periodu.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li se sećate čoveka pod imenom Ismail Berbatovci tog dana ili oko tog dana?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Sećate se imena, zar ne?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, sećam se imena.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li znate ko je on?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li je on bio novinar?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da, bio je.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Dakle, vi se ne sećate da ste se sreli s njim kada je on došao u Lipovicu/Lipovicë kako bi intervjuisao tog dana Ram Bujau, 18. jula?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ja tada nisam bio u Lipovici/Lipovicë.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Vi se ne sećate da ste razgovarali sa njim oko njegovog ponovnog dolaska kako bi završio intervju jer Rama nije bio tu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A da li znate da je 23. jula Ismail otišao da se nađe sa Ram Bujaom? Da li se sećate toga?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ne sećam se.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Pa, vi znate da je otprilike u to vreme on nestao i da ga njegova žena i deca više nikada nisu videla i to kada je on otišao da intervjuiše Ram Bujau?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne. Nije mi poznat taj slučaj koji pominjete.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Ništa o tome ne znate? Ne znate da je nestao u julu mesecu?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Dozvolite mi da vam objasnim, ako mogu. Kada se završio rat, čuo sam da je Ismail Berbatovci bio na spisku nestalih osoba, da kažem lica koja se nikada nisu vratili svojim kućama.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Ne sećate se da ste njegovoj porodici poslali poruku 24. jula u kojoj je pisalo da ga je OVK zadržala radi ispitivanja ali da će uskoro biti pušten? Dobro razmislite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nikada, nikada.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste se ikada sreli sa njegovom ženom?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Nikada se niste sreli s njom i rekli joj da joj je muža odvela OVK, ali da vi ništa ne možete da učinite?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja nikada nisam sa njom razgovarao o tom problemu.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Dakle, vi znate da se on nalazi na popisu nestalih lica i znate da sa nje nikada nije skinut i da se on i dalje vodi kao nestalo lice, zar ne?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ja ga nisam video, obzirom na činjenicu da je on bio i pre rata aktivista i da smo neke akcije zajedno sprovodili, ali ja ga posle rata nisam video.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: I vama nije poznato da ga je OVK odvela u julu 1998. godine i da ga niko više nije video?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, ne znam za to o njemu.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: A da li je vaš pseudonim u to vreme bio Doktor? Da li ste imali pseudonim?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Molim?

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Da li ste imali OVK pseudonim u to vreme?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Ne, nisam imao pseudonim, ali su me ljudi obično zvali doktorom, ali ne kao pseudonim, već zbog mog zanimanja.

TUŽILAC NICHOLLS – PITANJE: Obzirom na vaše kontakte sa OVK u to vreme, sa Shukri Bujaom i drugim ljudima sa kojima ste radili, vi znate zar ne da je u julu mesecu 1998. godine OVK kidnapovala i zadržavala ljude kao zatvorenike?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Nikada nisam znao za takve aktivnosti.

TUŽILAC NICHOLLS: Nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: Gospodine Harvey?

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT HARVEY

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Doktore, samo ovo: upravo vam je postavljeno niz pitanja praktično u vezi kršenja Ženevskih konvencija. Da li su vama poznate Ženevske konvencije?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Pročitao sam te konvencije, naročito Konvenciju o ratnim zarobljenicima, Konvenciju o postupanju prema civilima koja je nastala 1949 godine, a potvrđena je 1950. godine. Znao sam za ove konvencije kao član i direktor lokalnog predstavništva Međunarodnog Crvenog krsta.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A da li ste predložili u određenom trenutku OVK da se usvoje određena pravila vezano za Ženevske konvencije?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Da. Ne samo ona pravila koja se odnose samo na Ženevske konvencije ili bilo koje druge konvencije, već sa zdravstvenim staranjem u redovima OVK. Ja sam to učinio u decembru mesecu i pripremio sam pravila u decembru 1998. godine koja sam zatim podneo na odobrenje Glavnom štabu.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: I na kraju, pitani ste o pregledima koje ste obavljali Haradinu Balai. Da li je bilo ikakvih ostalih fizičkih manifestacija na licu ili na drugom delu tela koji vam je potvrdio vašu zabrinutost da on zaista pati od ozbiljnog srčanog oboljenja, bilo koja druga stvar koju do sada niste spomenuli?

TUŽILAC NICHOLLS: Časni Sude, oni su skoro završili, ali ja mislim da ovo nije adekvatno i da je to pitanje koje je trebalo postaviti tokom glavnog ispitivanja.

SUDIJA PARKER: Nastavite gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Izvinjavam se časni Sude, zastao sam za trenutak. Mogu da nastavim? Sa uključenim mikrofonom - to bi trebalo češće da činim.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: Da. Doktore, da li je bilo drugih fizičkih manifestacija oboljenja?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Sećam se iz tih čestih poseta gospodina Balae da sam na osnovu fizičkih i kliničkih simptoma zaključio da on pati od teške bolesti. On je izgledao tako, jer ja nisam drugačije mogao da potvrdim njegove simptome, osim na način na koji sam to mogao da činim sa opremom koju sam imao na raspolaganju. Usne su mu bile modre. Njegovo opšte stanje je bilo takvo da je ukazivalo na to da je bio srčani bolesnik.

ADVOKAT HARVEY – PITANJE: A šta nam govore modre usne?

SVEDOK SELIMI – ODGOVOR: Modre usne nam pokazuju fazu u kojoj se zbog suženja krvnih sudova pacijent nalazi u stanju pred srčanim zastojem, a to je kada srce ne obezbeđuje dovoljno kiseonika u krvotoku. To pokazuje da se on nalazi u početnoj fazi

srčanog zastoja. Svi simptomi koje sam pominjao su mi ukazivali na to, i zbog toga sam ga i uputio da potraži stručniju pomoć.

ADVOKAT HARVEY: Hvala vam doktore. To bi bilo sve.

SUDIJA PARKER: Doktore, puno vam hvala. Ovim su se završila pitanja koja su vam postavljena, tako da sada možete da se vratite vašoj kući i vašem radu. Hvala vam na vašoj pomoći.

SVEDOK SELIMI: Hvala vama.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA PARKER: Vaš sledeći svedok gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Molimo za razumevanje Pretresnog veća. Mi imamo sledećeg svedoka koji čeka, ali on se ne nalazi u zgradi.

SUDIJA PARKER: Mislite da nastavimo sutra u 14.15 časova?

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim na sutra u 14.15 časova kada ćemo imati više nego dovoljno svedoka da ispunimo dan. Jedan svedok nije uspeo da se smesti u avion, ali bi on trebalo da stigne na vreme, tako da ćemo moći da radimo čitav dan.

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

ADVOKAT GUY-SMITH: Tako da ja predlažem...

SUDIJA PARKER: Rečeno nam je da je stigao treći svedok.

ADVOKAT GUY-SMITH: Savršeno. Onda ću ja rado iskoristiti preostalo vreme.

SUDIJA PARKER: To je gospodin Bylykbashi, zar ne?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, to je Skender Bylykbashi.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan gospodine. Molim vas da pročitate naglas svečanu izjavu sa karte koja vam je upravo data.

SVEDOK BYLYKBASHI: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Izvolite, sedite. Gospodine Guy-Smith?

svedok Skender Bylykbashi

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Dobro veče.

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Dobro veče.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gde trenutno živite gospodine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Živim u selu Banjice/Baicë u opštini Lipljan/Lipjan.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A koliko već dugo živite tamo?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Tamo živim već nekih 20 godina.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste zaposleni?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A čime se bavite gospodine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Radim u pošti, odgovoran sam za pravna pitanja.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da ste odgovorni za pravna pitanja, o kakvim pravnim pitanjima govorite gospodine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Uglavnom se to odnosi na svojinu. Ja se bavim žalbama koja su vezana za imovinu pošte.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste vi pravnik?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, ja sam pravnik. Diplomirani pravnik.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da ste diplomirani pravnik, da li to znači da se vi bavite advokaturom u Sudu kao što je ovaj ili radite u drugim oblastima?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Ja sam pravnik po struci i bavim se pravnim zastupanjem do određenog nivoa u sudovima.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Želim da vas pitam da li poznajete Haradina Balau?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, dobro ga poznajem.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A kada ste ga prvi put sreli?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Prvi put sam ga sreo negde sredinom juna ili jula meseca 1998. godine, nisam siguran, ali 1998. godine.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste ga sreli sredinom juna ili jula 1998. godine, gde ste vi bili?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Bio sam u selu Banjice/Baicë.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A kako ste ga vi sreli? Kako se to dogodilo, ako možete da nam kažete?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U to vreme ja sam bio veoma aktivan u organizaciji sela jer je bila veoma teška situacija, a Haradin je doneo brašno za svoju porodicu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada kažete da je Haradin doneo brašno za svoju porodicu, o kojoj porodici govorite?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: O njegovoj užoj porodici, a to je porodica njegovog šuraka koji živi u istom selu kao ja.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Rekli ste da je situacija kad ste ga upoznali bila teška. Da li ste vi u to vreme bili deo neke borbene grupe ili organizacije?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Ne još, ali sam bio aktivan u organizovanju seoske straže jer smo se mi meštani sami organizovali. Hteli smo da pratimo kretanje Srpske vojske i policije.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A da li ste vi u junu i julu mesecu 1998. godine bili pripadnik OVK?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Ne, jer nisam imao oružje, ali sam već izrazio tada svoju želju da im se pridružim. Ali čekao sam na oružje.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste u određenom trenutku postali pripadnik OVK?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada je to bilo gospodine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: To je bilo na dan početka velike ofanzive na klanac u Lapušniku/Llapushnik koja je počela 26. jula 1998. godine.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pre ofanzive 26. jula 1998. godine možete li da nam kažete, ukoliko se sećate, koliko puta ste videli u svom selu Haradina Balau?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Možda sam ga video pet ili šest puta. Nisam siguran, jer smo se i kasnije vidali.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste rekli da ste ga i kasnije vidali, kada je to bilo?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Video sam ga posle ofanzive kada smo započeli našu reorganizaciju i bili smo gotovo stalno zajedno jer smo bili na istom položaju.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste ga videli pre ofanzive 26. jula 1998. godine, da li ste imali priliku da primetite kako je on izgledao u bilo kom smislu?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da. Mogao sam da vidim jer sam bio iznenađen kako je on nosio oružje. Izgledao je starije od drugih pripadnika ili od ljudi koji su želeli da se priključe.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste rekli da ste bili iznenađeni, a zbog čega ste bili iznenađeni?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Zato što je bio bled, izmoren, imao je podočnjake, delovao je bolesno, kao neko ko nije bio dobrog zdravlja.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste ikada sa njim razgovarali o njegovom zdravstvenom stanju?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Ne znam da li je to bio prvi ili drugi put kada smo se sreli, ali znam da je doneo brašno i da sam ga ja pitao odakle mu brašno i kako ga

je doneo. Odgovorio mi je da je bio u Lužnici/Luzhnicë i da je bio tamo u jednom magacinu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Zbog čega ste vi...

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U tamošnjem skladištu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Zbog čega vas je zanimalo to brašno gospodine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U to vreme nije bilo lako da se dođe do namirnica, jer je naša teritorija bila opkoljena neprijateljskim snagama i kretanje nam je bilo jako ograničeno. Zbog toga sam želeo da saznam bilo šta što je bilo neobično u to vreme.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Tokom tog perioda, mislim na juni i juli mesec kada ste ga videli u Banjici/Baice, recite nam koliko dugo ste ga viđali? Da li ste ga viđali na minut, provodili vreme sa njim: dane, sate, minute ili samo sekunde?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Mislim da su naši susreti trajali isto koliko i naši razgovori. Ne bih mogao da vam kažem koliko je minuta to trajalo

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pored razgovora s njim, da li ste imali priliku da ga vidite u selu posle ili pre perioda kada ste s njim razgovarali?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Mislim da sam vam već rekao da sam ga viđao četiri ili pet puta, koliko se sećam, ali smo u tim drugim prilikama manje razgovarali. Tog puta smo više razgovarali, ali sam ga viđao i u drugim prilikama.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A u drugim prilikama ste ga viđali u vašem selu, ali niste sa njim razgovarali. Da li sam vas ispravno razumeo?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, tako je.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Hvala vam. Molim vas da ostanete tu.

SUDIJA PARKER: Gospodine Mansfield?

ADVOKAT MANSFIELD: Nemam pitanja, hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospodine Topolski?

ADVOKAT TOPOLSKI: Ne.

SUDIJA PARKER: Gospodine Whiting?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WHITING

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gospodine Bylykbashi, nadam se da sam pravilno izgovorio vaše prezime, ja se zovem Alex Whiting i jedan sam od tužilaca u ovom predmetu. Svedočili ste da ste bili na istom položaju sa Haradinom Balaom posle 26. jula 1998. godine?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A gde je to bilo?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U početku je to bilo u klanu Banjice/Baicë.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Koliko dugo ste bili tamo na položaju u klanu Banjice/Baicë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, to je bilo dve ili tri nedelje.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A Haradin Bala je bio tamo tokom dve ili tri nedelje?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, bio je sa nama.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A gde ste zatim otišli posle te dve ili tri nedelje?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Posle te dve ili tri nedelje, otišli smo dole u selo. Situacija je bila veoma teška posle ofanzive. A posle dve ili tri nedelje, koliko se sećam, mi se nismo pokazivali. Bili smo na dva ili tri različita položaja, a meštani su nam donosili hranu.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Kada kažete da ste otišli u selo, da li mislite na selo Banjice/Baicë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, na selo Banjice/Baicë.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: I samo kako bi bilo jasno, sada se selo zove Banjice, a tokom rata se zvalo Baicë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Banjica/Baicë se zvalo tokom rata, a sada se zove Baiz, B-a-i-z.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Dakle, tokom rata se selo zvalo Bajicë ili Bajincë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: To me nije posebno zanimalo. Mi smo ga zvali Baicë, neki su ga možda zvali Bajincë. Kod nas je problem što smo ga mi meštani nazivali na jedan način, a u opštini su ga nazivali kako su oni mislili da je to ispravno, a okupator je imao svoje razloge da ga zove kako ga je zvao.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Shvatam. Kada ste se spustili u selo na dve ili tri nedelje, a rekli ste da ste bili na različitim položajima, da li je Haradin Bala i dalje bio sa vama?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Bio je i tada sa nama. Nisam bio sam. U početku nas je bilo 12 ili 13, koliko se ja sećam. Boravili smo u malim grupama. Ponekad smo bili i svi zajedno, a ponekad bi se podelili u dve grupe po nas četvorica, petorica ili šestorica.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A na kraju tog perioda od dve ili tri nedelje, gde ste otišli?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U selo. Nalazili smo se po kućama.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li i dalje govorimo o selu Banjica/Baicë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da. Govorim sve vreme o Banjici/Baicë, bar što se tiče tog perioda.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li ste u određenom trenutku otišli iz Banjice/Baicë?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Kada je to bilo?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Negde posle Nove godine. Proslavili smo Novu godinu u Banjici/Baicë a onda je čitava grupa otišla u Donji Zabelj/Zabel i Ultë.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Da li je Haradin Bala bio sve vreme sa vama u Banjici/Baicë - sve dok niste otišli posle novogodišnje noći?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, stalno je bio sa nama. Bio je sa nama i posle novogodišnje noći u Donjem Zabelju/Zabel i Ultë.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Gde se nalazi Zabelj/Zabel?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Zabelj/Zabel je jedno malo mesto koje se nalazi južno od sela Komorane/Komoran, ispravka, istočno od sela Komorane/Komoran.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Koliko istočno otprilike?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Mislim da je to dva kilometra istočno, ne dalje.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A šta ste radili u Zabelju/Zabel? Da li ste tada još uvek bili pripadnik OVK?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Da, bio sam vojnik.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: A koja su vam bila zaduženja?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: U početku, mislim odmah posle Nove godine, ja sam bio vođa grupe koja se tamo nalazila.

TUŽILAC WHITING – PITANJE: Koje su bile obaveze Haradina Balae?

SVEDOK BYLYKBASHI – ODGOVOR: Zaduženje Haradina Balae bilo je da iz gostinske sobe dvogledom prati kretanje neprijatelja jer se tu nalazio glavni put Priština/Prishtinë – Peć/Pejë, a njegov zadatak je bio da prati kretanje neprijatelja i da vidi koliko se vozila kretalo u oba pravca.

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, možda bi ovo bilo odgovarajuće vreme?

SUDIJA PARKER: Moramo sada da prekinemo sa radom zbog vremenskog ograničenja. Nastavićemo sutra u 14.15 časova. Ako bi mogli tada da se vratite. Hvala vam.

SVEDOK BYLYKBASHI: Da.

Sednica završena u 13.54 h.

Nastavlja se u sredu, 8. juna 2005. godine u 14.15 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje